

...

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

10.Gf.40.028/2025/21.

A felperes:

felperes

cím2.

A felperes képviselője:

TaylorWessing Braner, Ódor és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Novák Zoltán ügyvéd)

cím1

Az alperesek:

I. r. alperes I. rendű

cím4

II. r. alperes II. rendű

cím7

Az alperesek képviselői:

Dr. Kovátsits László Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kovátsits László ügyvéd) I. rendű

cím3

Winkler és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Rác Orsolya ügyvéd) II. rendű

cím5

A II. rendű alperesi beavatkozó:

II. r. alperesi beavatkozó

cím

A II. rendű alperesi beavatkozó képviselője:

Dr. Mayer M. Balázs ügyvéd

cím6

A per tárgya:

kártérítés megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

12.G.41.965/2021/127.

A fellebbezést benyújtó felek:

I. és II. rendű alperesek

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a II. rendű alperessel szembeni keresetet elutasítja;

a II. rendű alperest mentesíti a terhére megállapított perköltség megtérítése alól és kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek és a II. rendű alperesi beavatkozónak személyenként 3.358.400 (Hárommillió-háromszázötvennyolcezer-négyszáz) forint + áfa összegű perköltséget.

az I. rendű alperes által a felperesnek fizetendő ügyvédi munkadíj összegét 66.404 (Hatvanhatezer-négyszáznégyszer) euróra leszállítja;

egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 2.500.000 (Kétfélmillió-ötszázezer) forint, továbbá 1.679.200 (Egymillió-hatszázhetvenkilencezer-kétszáz) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget;

kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.125 (Ötezer-százhuszonöt) euró másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

I.

[1] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 392.204 nemzeti dollárt és ennek 2018. április 16. napjától a kifizetés napjáig járó évi 5% késedelmi kamatát, valamint 86.754 euró ügyvédi munkadíjból és 4.673.472 forint készkiadásból álló perköltséget, míg a felperes perköltség igényét ezt meghaladóan elutasította.

[2] A határozat indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperes és az I. rendű alperes között 2014. június 13. napján létrejött szerződés (a továbbiakban: Keretszerződés) alapján a felperes országon javított, felújított elektronikai termékeinek országról országba történő fuvarozását az I. rendű alperes végezte, amely társaság alvállalkozója a közúti teherszállítással üzletszerűen foglalkozó II. rendű alperes volt. A felperes közreműködőjének 2018. április 13-i ajánlatát az I. rendű alperes azzal igazolta vissza, hogy a fuvarozási megbízást – amely 214 db 18 raklapnyi részletesen megnevezett elektronikai áru országról országba való továbbítására vonatkozott – az alvállalkozója a II. rendű alperes teljesíti, továbbá, hogy a tevékenységét a Magyar Általános Szállítványozási Feltételek (a továbbiakban: MÁSZF), valamint a „Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről” szóló, Genfben, az 1956. évi május hó 19. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1971. évi 3. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: CMR Egyezmény) alapján végzi.

[3] A II. rendű alperes a hozzá továbbított árufuvarozási megbízás alapján még ezen a napon megkezdte a fuvarozást, amelynek során 2018. április 14-én a felperes kifejezett biztonsági utasítása ellenére országban a parkoló nevű, kamionos étterem melletti parkoló kerítéssel és kapuval el nem látott, semmilyen módon nem biztosított, nem őrzött területén állt meg, a többi gépjármű takarásában, a biztonsági kamerák látóterén kívül parkolt le. A gépjárművezető 2018. április 16-án észlelte, hogy a ponyvát felvágták, a rakományt védő lakatot feltörték és az árut eltulajdonították. A nyomozás során a bűncselekmény elkövetőit nem sikerült azonosítani, az eltulajdonított árukat nem találták meg.

[4] A felperes a 2018. április 16-án kelt felszólamlásában a biztonsági utasítás figyelmen kívül hagyása miatt a 859.466,40 euróban megjelölt kárért az I. rendű alperest tette felelőssé, az I. rendű alperes a felszólamlást 2020. augusztus 25-én visszautasította.

[5] A felperes biztosítója, az országban bejegyzett biztosító a felperessel kötött szállítványbiztosítási szerződés alapján – amelyben tagállam állam jogát és gyakorlatát kötötték ki – 68.469,07 nemzeti dollárt megfizetett a felperesnek, amelyet a felperes a 2018. augusztus 2-án kelt nyilatkozatában annak nyugtázásával fogadott el, hogy a kifizetés napján a biztosítóra szállt át – a biztosítási szerződésre irányadó jog szerint – az áruk tekintetében a felperest megillető minden jog és jogorvoslati lehetőség, és a biztosító jogosult az áru esetleges maradványaira is. A biztosító követeléskezelője a követeléskezelő 2022. július 7-én arról tájékoztatta az I. rendű alperest, hogy a fenti kártérítéssel kapcsolatos összes jogot – amely a biztosítási szerződés alapján a biztosítóra szállt át – a biztosítók a felperesre engedményezték, így jogosulttá vált a követelés teljes összegének érvényesítésére. Ezt követően 2023. február 13-án a felperes és a biztosítói közös nyilatkozatban erősítették meg az alperesek felé, hogy a biztosítók a fuvarozók által a lopással összefüggésben fizetendő minden kártérítési jogot a felperesre engedményeztek.

[6] A határozat jogi indokolásában az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződésre a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2008. június 17-i 593/2008/EK rendelete (a továbbiakban: Róma I. rendelet) 4. cikk (1) bekezdés b) pontja alapján az I. rendű

alperes székhelye szerinti ország jogát, vagyis a magyar jogot kellett alkalmazni, és ugyancsak e jog alkalmazására vezet a Róma I. rendelet 4. cikk (2) bekezdése is.

[7] Az elsőfokú bíróság a felperes jogállítása és az I. rendű alperes védekezése alapján elsődlegesen a köztük lévő szerződés jogi jellegét vizsgálta a Keretszerződés alapján. A felperes által állított fuvarozási szerződés [Ptk. 6:257. §] és az I. rendű alperes állítása szerinti szállítmányozás [Ptk. 6:302.§] elhatárolásánál e szerződések szerinti jogokat és kötelezettségeket kell vizsgálni, amely alapvetően abban áll, hogy a szállítmányozó nem a fuvarozás elvégzésére, hanem a megfelelő fuvarozó kiválasztására és vele fuvarozási szerződés megkötésére köteles. A Keretszerződés bevezető részében a felperes fuvarszervezője, a fuvarszervező által szervezett és a logisztikai szolgáltató (logisztikai szolgáltató) által végrehajtott operatív folyamatok működési rendjét mutatja be, amely az operatív fuvarszervezői tevékenységet, az aktív eseménykezelést, a dokumentumkezelést, a jelentést és teljesítménymérést, valamint az ügyfélszolgálatot foglalja magába. A Keretszerződés 4.6. pontja szerint a cégcsoport, mint logisztikai szolgáltató (az I. rendű alperes, mint a logisztikai szolgáltató országai leányvállalata) szolgáltatja a fuvarozási eszközöket, melyeknek jó műszaki állapotban kell lenniük és meg kell felelniük minden szükséges jogi követelménynek annak érdekében, hogy a fuvarozás végrehajtása biztonságos legyen. A Keretszerződés 4.7. pontjában kikötötték, hogy a fuvarozási szolgáltatások végrehajtására kizárólag a logisztikai szolgáltatóval közvetlenül leszerződött alvállalkozók jogosultak, és a logisztikai szolgáltató teljes felelősséggel tartozik abban az esetben is, ha az adott fuvarozást alvállalkozó hajtja végre. A Keretszerződés 5.1. pontja alapján az I. rendű alperes feladatai az igényelt fuvarozás intézése, a berakodás és indulás ellenőrzése, a járműkapacitások (útvonal, menetrend és indítás) optimalizálása, a kiszállítás és kirakodás ellenőrzése, a felmerülő kérdésekre való reagálás és a fuvarozási dokumentumok biztosítása volt.

[8] Az elsőfokú bíróság a Keretszerződésben foglalt fenti feladatok alapján arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű alperes nem a küldemény továbbításával összefüggő szerződések felperes javára való megkötésére vállalt kötelezettséget, feladatai között a szerződéskötés egyáltalán nem szerepel. Az I. rendű alperes arra volt köteles, hogy a felperes által feladott küldeményeket a rendeltetési helyükre továbbítsa, akár alvállalkozó igénybevételével, ezt támasztja alá, hogy az I. rendű alperes feladata volt a kiszállítás és a kirakodás ellenőrzése is.

[9] A fuvarozási és a szállítmányozási jogviszony elhatárolásakor a felek ügyleti akaratának volt jelentősége, ezért a BDT2016. 3564. számon és a BDT2004. 1002. számon közzétett eseti döntésekből következő ítélkezési gyakorlat szerint nem következett szállítmányozási jogviszony létrejötté önmagában abból, hogy az I. rendű alperes nem rendelkezett fuvarszerszámmal és nem maga végezte a fuvarozást.

[10] Mindezek alapján a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződést a tartalma alapján nemzetközi fuvarozási szerződésnek minősítette és ezt erősítette az is, hogy az I. rendű alperes valamennyi elektronikus üzenetének záró részében szereplő kitétel szerint maga is a CMR Egyezmény hatálya alá tartozónak minősítette a saját tevékenységét.

[11] A perben nem vitatott tényként vette figyelembe, hogy a II. rendű alperes által végzett fuvarozás során az árut eltulajdonították. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság az alperesek elévülési kifogásának elbírálása, ebben a körben is a CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdése szerinti elévülési idő meghatározásának érdekében elsősorban az alperesek felelősségének mértékét vizsgálta, mert a CMR Egyezmény fenti rendelkezése szerint a szándékosság, vagy az ügyben eljáró bíróság által alkalmazott jog szerint a szándékossággal egyenértékűnek minősülő súlyos gondatlanság esetén a követelések elévülési ideje három év.

[12] Az elsőfokú bíróság a fentiek körében kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes a Keretszerződés hatálya alatt, de a perbeli fuvarozást megelőző fél évvel, 2017. október 18-án harmadik szintű hálózati figyelmeztetés megjelöléssel arra hívta fel az I. rendű alperes figyelmét, hogy tájékoztassa a fuvarosait, amely szerint a országban lévő parkoló parkolót egy ideig ne használják, mert az a közelmúltban előforduló rakománylopások miatt jelenleg nem biztonságos. Közölte azt is, hogy a fuvarozók kerüljék az éjszakai parkolást ebben a teherautó parkolóban, különösen akkor, ha fokozott lopási kockázatú rakományt szállítanak, mert fosztogatására szakosodott bűnbandák tevékenykednek ezen a helyen, és ez a figyelmeztetés az egész térségre/régióra kiterjedő aktuális biztonsági kockázatot jelent.

[13] A feladó utasítási jogából [Ptk. 6:240. § (1) bekezdés], valamint a küldeménnyel való rendelkezési jogából [Ptk. 6:264. § (1) bekezdés] következően az I. rendű alperes és alfuvarozója a felperes utasítása szerint voltak kötelesek eljárni. Amennyiben a felperes utasítását célszerűtlennek vagy szakszerűtlennek tartották az azóta eltelt időre figyelemmel, úgy ezt a Ptk. 6:340. § (2) bekezdése szerint jelezniük kellett volna a felperesnek. Ezt az eljárást írja elő a Ptk. 6:62. §-ában szabályozott együttműködési és tájékoztatási kötelezettség is. Az I. rendű alperes nem vitásan megkapta a felperestől az utasítást, alfuvarozójáért a CMR Egyezmény 3. cikke szerint úgy felel, mintha saját cselekménye vagy mulasztása lett volna, így nem volt jelentősége annak a II. rendű alperesi védekezésnek, hogy esetleg nem kapta meg az utasítást.

[14] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint az alperesek súlyosan gondatlanul jártak el, amikor nem vették figyelembe a felperestől kapott utasítást. Az elsőfokú bíróság a felperes érvelésével egyezően jutott arra a következtetésre, hogy az alperesek eljárása abban az esetben is súlyosan gondatlannak minősül, ha a figyelmeztetés – amely az adott parkolót egy ideig nem javasolta csak használni – már nem volt irányadó a perbeli fuvarozás időpontjában, mert az ítélezési gyakorlat egységes abban, hogy éjszakára őrzött parkolóban kell megállni. A Keretszerződés alapján – amely részletesen tartalmazza, hogy milyen jellegű informatikai eszközöket kell fuvarozni – nyilvánvaló volt, hogy a rakomány kockázatot jelent, így ezek védelmére külön biztonsági utasítás nélkül is fokozottan kellett volna figyelni, ahogy az a BDT2019. 3992. számú eseti döntésből is kitűnik.

[15] A PJD2023. 27. számú döntés a CMR Egyezmény 29. cikkének értelmezése során a szándékossághoz közel álló akarathibát, az elvárhatóságot súlyosan sértő hanyagságot, vétkes közömbösséget tekinti a szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanságnak. A perbeli esetben a felperes kifejezett utasítást adott az I. rendű alperesnek arra, hogy a fuvarozó ne álljon meg a perbeli nemzeti parkolóban, az I. rendű alperes által lefolytatott vizsgálati jelentés szerint a II. rendű alperes gépkocsivezetője a figyelmeztetés ellenére pontosan ebben parkolóban és annak is a nem őrzött részén állt meg pihenni. A

fentiek alapján az elsőfokú bíróság a megbízói utasítás figyelmen kívül hagyását a fuvarozó olyan súlyosan gondatlan magatartásának minősítette, amely megalapozza a CMR Egyezmény 29. cikkének alkalmazását.

[16] Ebből következően a CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdése alapján a perbeli kárkövetelés elévülési ideje három év volt. Az elévülés 2018. május 16-án vette kezdetét, a felperes 2021. február 24-én európai fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, amely a Ptk. 6:25. § (1) bekezdés c) pontja szerint az elévülési időt megszakította, így a követelés nem évült el.

[17] Az elsőfokú bíróság ennek ellenére elbírálta a felszólamlás elévülési időre gyakorolt hatását is. A felperes 2018. április 16-i nyilatkozatát a tartalma szerint felszólamlásnak, vagyis a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólításnak minősítette, amely a CMR Egyezmény 32. cikk 2. bekezdése és a 32. cikk 3. bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 6:24. § (1) bekezdése alapján a felszólamlás visszautasításáig, azaz 2020. augusztus 25-éig az elévülés nyugvását eredményezte. A felperes ezen időponttól számított egy éven belül kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárást 2021. február 24-én, következésképp a Ptk. 6:24. § (2) bekezdése szerint a nyugvás szabályainak alkalmazásával is érvényesíthető volt a követelése.

[18] A felperes keresetőségi jogának elbírálása során abból indult ki, hogy a keresetőségi jog a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra utal, a jogvitában való anyagi jogi érdekeltségre vonatkozik, és azt határozza meg, hogy a perbeli alanyi jog a konkrét felperest az adott tényállás alapján az alperesekkel szemben megilleti-e. A perben vitássá nem tett tények szerint a felperest a fuvarozott áru eltulajdonításával kár érte, következésképpen nem lehet vitás, hogy a felperesnek anyagi jogi érdekeltsége fűződik a perben érvényesített kárigény elbírálásához.

[19] A felperes és nemzeti biztosítója közötti biztosítási jogviszonyban kikötött tagállam állam jogának tartalma a polgári peres eljárás elhúzóásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.) 6. § (1) bekezdése szerint értelmezett észszerű időn belül nem állapítható meg, továbbá az alperesek kártérítési kötelezettségére közvetlen kihatása sincs annak, hogy a felperes és a biztosítója egymás között miben állapodtak meg, ezért az elsőfokú bíróság a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjt.) 8. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a keresetőségi jog, a jogátszállás és az engedményezés kérdéskörében a magyar jogot alkalmazta. A biztosítási kötvény 57. pontjában foglaltak alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kár egy részének a felperes biztosítója általi megtérítésével csupán a megtérített rész erejéig szállt át a követelés érvényesítésének joga (a kártérítés) a felperes biztosítójára. Ehhez hasonló rendelkezést tartalmaz a Ptk. 6:468. § (1) bekezdése, amely szerint a biztosítót szintén az általa megtérített kár mértékéig illeti meg megtérítési igény a károkozóval szemben. Erre tekintettel alaptalannak találta a teljes kárösszeg átszállására irányuló védekezést és megállapította, hogy a felperes mindenképpen rendelkezik keresetőségi joggal.

[20] A felperes nyilatkozata és az okiratok alapján azt is megállapíthatónak látta, hogy a felperes biztosítói által megbízott követeléskezelő a peres eljárás során, 2022. július 7-én kelt nyilatkozatában arról tájékoztatta az alpereseket, hogy a biztosító a rá átszállt követelésrészt formálisan is a felperesre engedményezte.

[21] Az alperesek engedményezési szerződés létrejöttének és tartalmának vitatására irányuló védekezését alaptalannak találta. Az engedményes (felperes) és a kötelezett (alperesek) közötti jogviszonyt, valamint azt, hogy az alperesek szabadulnak-e a kötelemből a Róma I. rendelet 14. cikk (2) bekezdése alapján az átruházott követelésre (kártérítés) irányadó jog, azaz a magyar jog alapján kellett megítélni. Az engedményezés nem változtatja meg a követelés jogcímét, a biztosítási szerződés 57. pontja szerint a biztosítóra kártérítési jog szállt át a megtérítési összeg erejéig, ezért a II. rendű alperesi beavatkozó érvelésével ellentétben nem valósul meg a Ptk. 6:522. § (3) bekezdésében szabályozott káronszerzés tilalma abban az esetben, ha a felperes a biztosító rá engedményezett kártérítési jogát is érvényesíti.

[22] A BH2015. 157. számon és a BDT2021. 4370. számon közzétett eseti döntésekből következő ítélkezési gyakorlat szerint a kötelezett az engedményezési szerződés érvénytelenségére nem hivatkozhat alappal, ha nem jelöl meg olyan speciális körülményt, melynél fogva számára lényeges, hogy kinek kell teljesíteni. Az alperesek a perben nem hivatkoztak arra, hogy a felperes biztosítója részére korábban teljesítettek volna, és nem jelöltek meg olyan további körülményt, amely miatt lényeges lenne, hogy kinek kell teljesíteni.

[23] Az összegaszerűség vizsgálata körében abból indult ki, hogy az eltulajdonított termékek az exportszállítást igénylő-lap megnevezésű okirat (a továbbiakban: igénylőlap) adatai alapján beazonosíthatók és megállapíthatók voltak. A CMR Egyezmény 6. cikk 1. bekezdése szerint a fuvarlevélnek nem kötelező eleme az áru értékének megjelölése, a perbeli esetben az igénylőlap a javítási költség összegét tüntette fel, de az alperesek hivatkozásával ellentétben a CMR Egyezmény a felelősség mértékét nem a fuvarozott áru értékéhez köti. Az I. rendű alperesnek a Keretszerződésből – amelyben részletezték a fuvarozott árut –, valamint abból, hogy rendszeresen szállított javított informatikai eszközöket, ismernie kellett, hogy a perbeli áruk külön értékfeltüntetés nélkül is fokozott értéket képviseltek.

[24] Az elsőfokú bíróság az eltulajdonított rakomány 2018. április 13. napjára meghatározott 392.204 nemzeti dollár piaci értékét a felperes által csatolt magánszakvélemény alapján fogadta el bizonyítottnak.

[25] Az alperesek által megjelölt okokból a magánszakértői véleményt nem találta aggályosnak, mert ahogy az a Pécsi Ítéltábla Pfv.20.046/2021/12. számú határozatából is kitűnik, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 303. § (2) bekezdésének és 316. § (2) bekezdés b) pontjának – az Alaptörvény 28. cikkében írtak szerinti értelmezéssel – olyan jelentést kell tulajdonítani, amely szerint a magánszakértői vélemény aggályosságának megítélése körében figyelemmel kell lenni a magánszakértő által elkövetett kötelezettségszegés módjára, mértékére és annak tényleges következményeire is. Az alperesek azért tartották aggályosnak a szakvéleményt, mert a magánszakértő a Pp. 302. § (2) bekezdésében rögzített kötelezettségét megszegve elmulasztotta az alpereseket bevonni a

szakvélemény elkészítésének folyamatába. A perbeli esetben az áruk eltulajdonítása miatt nem lehetett helyszíni szemlét tartani, a piaci érték meghatározása objektív, amelynek következtében az alperesek és a beavatkozó által sérelmezett kötelezettségszegés nem járt semmilyen tényleges következménnyel, így önmagában nem okozta a magánszakértői vélemény aggályosságát. Amennyiben a magánszakértő valamely olyan perbeli kötelezettségét nem teljesíti, amelynek a perben nincs érdemi jelentősége, akkor ez önmagában nem vezethet a szakértői vélemény aggályosságához.

[26] Az elsőfokú bíróság a magánszakértő véleményét tartalmában is aggálymentesnek találta, mert a szakértő a perben releváns kérdésekre választ adott és az elsőfokú bíróság nem észlelt olyan aggályossági okot, amely szakismeret nélkül is megállapítható lenne. A szakértő az alperesek és a beavatkozó kérelmére a szakvéleményét kiegészítette, az eltulajdonított műszaki cikkek használati fokát vizsgálta és értékelte, magyarázatot adott az általa alkalmazott avulási időre és a javítás, illetve felújítás miatt alkalmazott 20%-os értékemelkedésre is szakmai magyarázattal szolgált. A szakértő az áruk használt értékét nem a felperes adatszolgáltatása alapján állapította meg, hanem a hasonló termékeket forgalmazók által a világhálón közzétett árlisták adatait használta.

[27] Az alperesek a súlyosan gondatlannak minősülő eljárásuk miatt a CMR Egyezmény 29. cikk 1. bekezdése alapján az Egyezmény felelősségüket korlátozó rendelkezéseire, így a 23. cikk 3. bekezdésében meghatározott értékcorlátozásra alappal nem hivatkozhattak. A CMR Egyezmény 23. cikk 1. bekezdése alapján kártérítésként azt az értéket kell megfizetniük, amellyel az áru a fuvarozásra felvétel helyén és időpontjában rendelkezett, valamint ennek a CMR Egyezmény 27. cikk 1 bekezdésében meghatározott késedelmi kamatát.

[28] Az alperesek közötti egyetemlegesség körében az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperes alfuvarozójaként járt el, így a CMR Egyezmény 3. cikke alapján az alperesek együtt voltak perelhetők és mindkettőjük felelősségét vizsgálni kellett. Az alperesek nem egymást követő fuvarozókként jártak el, ilyenek ugyanis csak az az eset minősül, ha a fuvarozók az áru átvétele és a címzettnek való kiszolgáltatása közötti útvonalat megosztják, és egyes útvonalszakaszokat külön-külön teljesítik. A perbeli esetben azonban a fuvarozásra nem így került sor, hanem a II. rendű alperes az I. rendű alperes alfuvarozójaként egyedül végezte a fuvarozást.

[29] Az alperesek egyetemleges felelősségét annak alapján látta megállapíthatónak, hogy a felperes az I. rendű alperessel szemben a Keretszerződés 4.7. pontja és a CMR Egyezmény 3. cikke alapján, a II. rendű alperessel szemben a CMR Egyezmény 36. cikke alapján közvetlenül jogosult kárigényt érvényesíteni. A felperes az I. rendű alperest bízta meg a fuvarozási feladattal, de lehetővé tette alfuvarozó igénybevételét is azzal a feltétellel, hogy minden jogkövetkezmény tekintetében ebben az esetben is teljes egészében felelős marad, így az I. rendű alperes felel az alfuvarozó magatartásáért. A BDT2016. 3564. számon közzétett (Gf.40.086/2015/4.számú) eseti döntés indokaiból azt a következtetést vonta le, hogy az I. rendű alperes és a II. rendű alperes, mint alfuvarozó magatartása a fuvarszolgáltatást igénybe vevő felperes szempontjából nem különíthető el egymástól, az alfuvarozó II. rendű alperes eljárása is a fuvarozó eljárásának minősül, a kárt előidéző vétkes eljárása a kárfelelősséget megalapozza.

[30] A felperes által a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1) bekezdése szerint a megbízási szerződésben kikötött 320 euró óradíj és 338,55 munkaóra alapulvételével felszámított 137.732,64 euró ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján – idézve a Kúria Gfv.20.887/2023/6. számú precedensértékű határozatában foglaltakat is (a továbbiakban: precedensértékű határozat) – 86.754 euróra mérsékelte. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a megbízási szerződésben kikötött 320 euró óradíj – amely a felszámítás időpontjában érvényes árfolyamon nettó 128.488 forintnak felel meg – eltúlzott, mert az aránytalan és magasabb mint a jelenleg alkalmazott ügyvédi óradíjak összege. Az elsőfokú bíróság a munkadíj meghatározása során figyelemmel volt arra, hogy a felperes jogi képviselője valamennyi tárgyaláson jelen volt, részletes előkészítő iratokat terjesztett elő, tekintetbe vette továbbá az ügy nehézségét, a nemzetközi elemét, valamint azt is, hogy a felperes képviselőjének idegen nyelvű anyagokkal kellett munkát végezni. A fenti precedensértékű határozatra figyelemmel a tevékenység arányossága szempontjából nem volt vizsgálható a képviselő beadványainak terjedelme és munkájának tartalmi minősége. Mindezekre figyelemmel a felperes által megjelölt 338,55 munkaóra alapján, de 250 euróra csökkentett óradíjjal és 2,5% mértékű költségátalánnyal számítva határozta meg az ügyvédi munkadíj összegét, amelyen felül a fizetési meghagyásos eljárás díjából, az eljárási illetékből, a fordítási költségből, a szakértői díjból és a kamarai költségátalányból álló számlákkal igazolt készkiadás megtérítésére is kötelezte az alpereseket, míg az egyéb kiadás címen felszámított 17.415 forintot nem találta indokoltnak, mert már a munkadíj is magában foglalt 2,5% mértékű költségátalányt.

II.

[31] Az I. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását; másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a marasztalás összegének elsősorban 17.568. SDR-re, másodsorban 154.732,96 nemzeti dollárra való leszállítására; míg harmadlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet Pp. 381. §-a alapján való hatályon kívül helyezésére irányult. Kérte továbbá az elsőfokú bíróság által a felperesnek megítélt ügyvédi munkadíj 12.250 euróra mérséklését.

[32] Fellebbezésében a Pp. 369. §-a alapján kérte felülbírálni az elsőfokú bíróság keresetváltoztatást engedélyező végzését, mert érvelése szerint az elsőfokú bíróságnak a keresetváltoztatást a Pp. 214-215. §-ban írt feltételek hiányában vissza kellett volna utasítani, amelynek következtében legfeljebb az eredeti kereseti kérelem összegében lett volna marasztalható, az ezt meghaladó marasztalás jogszabálysértő.

[33] Az elsőfokú ítéletet érdemben egyrészt azért tartotta megalapozatlannak, mert az elsőfokú bíróság a Pp. 279. §-át megsértve minősítette a felperes és az I. rendű alperes közötti jogviszonyt fuvarozási szerződésnek, ezzel szemben a szerződés annak tartalma alapján szállítmányozás. A Keretszerződés 5.1. pontjában az I. rendű alperes feladataiként megjelölt logisztikai szolgáltatások tipikusan szállítmányozási szolgáltatások, a fuvarozás intézése,

annak ellenőrzése, a fuvarkapacitások optimalizálása kifejezetten szervezési-menedzseri kötelezettségek, amelyek túlmutatnak a fuvarozáson. A szerződésben nem szerepel, hogy az I. rendű alperes feladata lett volna az áruknak a kiindulási helyről a célállomásra való eljuttatása, az I. rendű alperes szerződéses kötelezettsége nem az áru továbbítása, hanem a fuvarozás megszervezése volt. Az elsőfokú bíróság a Keretszerződés tartalmával ellentétesen jutott arra a következtetésre, hogy az I. rendű alperest szerződéskötési kötelezettség nem terhelte, hiszen a fuvarozás intézése éppen ezt, vagyis a fuvarozó kiválasztását és megbízását jelentette. Az elsőfokú bíróság által értékelt tevékenységek közül a kiszállítás és a kirakodás ellenőrzése szintén a szállítmányozási jogviszony létrejöttét támasztja alá, mert a fuvarozónak a rakodással összefüggő feladata a Ptk. 6:261. §-ából következően nincs. A szerződésben nevesített egyéb adminisztratív, fizikai és szervezési szolgáltatásokat a fuvarozó nem végez, a járműkapacitások optimalizálása kifejezetten szállítmányozási, illetve megbízási tevékenység. A Keretszerződés 4.7. pontja is azt támasztja alá, hogy a felek eleve úgy számoltak, hogy a fuvarozási szolgáltatást nem az I. rendű alperes, hanem az általa megbízott fuvarozók fogják végezni. Értelmezése szerint a Keretszerződés 4.7. pontjában a fuvarozókért vállalt felelőssége arra az esetre áll fenn, ha a fuvarozók kiválasztásában, utasításokkal való ellátásában mulasztás terhelné.

[34] Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy az I. rendű alperes is a CMR Egyezmény hatálya alá tartozónak minősítette a saját tevékenységét, mert az elektronikus levelezésében rendszeresített záradék elsődlegesen MÁSZF-ra utal, amelynek 12. § (5) bekezdéséből következően a CMR Egyezmény a szállítmányozóra akkor hatályos, ha kivételesen a jogszabályok szerint fuvarozó módjára felel. Ezenfelül a felperes nem fuvar, hanem szállítmányozási megbízást adott az I. rendű alperesnek, amelynek visszaigazolásában is szerepel, hogy az I. rendű alperes a MÁSZF szerint jár el. Mindezek mellett a perbeli parkoló időleges használatának elkerülésére vonatkozó tájékoztatás sem fuvarozóként szólt az I. rendű alperesnek, hanem egy kérést intézett felé arra nézve, hogy a fuvarozókat tájékoztassa.

[35] Mindezekből következően a felperes és az I. rendű alperes között szállítmányozási, az alperesek között pedig fuvarozási szerződés jött létre, következésképpen a Ptk. 6:307. § a) és b) pontjaiban meghatározott feltételek hiányában a szállítmányozó I. rendű alperes nem felel a fuvarozás közben bekövetkezett árukárokért, ezért a II. rendű alperessel egyetemleges marasztalása sérti a CMR Egyezmény 3. cikkét.

[36] Az elsőfokú bíróság elévüléssel kapcsolatos döntését azért tartotta megalapozatlannak, mert álláspontja szerint a perbeli esetben az elévülési idő a CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdése szerint – szándékosság, illetve az ezzel egyenértékű súlyos gondatlanság hiányában – egy év, amelyre figyelemmel a felperes követelése a felszólamlás miatti nyugvást figyelembe véve is elévült, így az elsőfokú bíróság elévült követelésben marasztaló döntése sérti a Ptk. 6:23. § (1) bekezdését.

[37] Az elsőfokú bíróság a perbeli parkoló használatát a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésével minősítette a szándékossággal azonos megítélés alá eső súlyos gondatlanságnak, mert az ennek alapjául felhozott okok egyike sem vezethet a fenti minősítéshez. A 2017. október 18-i biztonsági utasítás a perbeli káresemény időpontjában 2018. áprilisában már nem volt hatályos. Az utasítás – amelyben a felperes fuvarszervezője arra hívta fel a figyelmet, hogy a perbeli parkoló jelenleg nem biztonságos, a közelmúltban

bekövetkezett rakománylopások miatt egy ideig ne használják – a Ptk. 6:8. § (1) bekezdése szerinti értelmezéssel nem jelent hosszabb, mintegy 6 hónapos időtartamot, különösen nem a nemzetközi szállítmányozás, illetve fuvarozás tekintetében. Az „egy ideig” kitétel napokat, esetleg heteket jelenthet, hónapokat, különösen félét azonban már bizonyosan nem. Abból, hogy az időbeli hatály nem naptári napokban vagy dátumszerűen, hanem más módon, időhatározó kifejezésekkel szerepel, még nem következik, hogy az utasítás határozatlan idejű lenne, az időbeli hatály lejárt a fentiek szerint meghatározható. Az utasítás nem tartalmazza az ellenkező utasításig vagy visszavonásig kitélt, amely szintén azt erősíti, hogy a felperes a parkolót csak 2017. októberében nem találta biztonságosnak. Az elsőfokú bíróság az utasítás értelmezése során a Ptk. 6:8. §-ában foglaltakat figyelmen kívül hagyta, és miután az a perbeli időpontban már nem volt hatályos, ezért a Ptk. 6:240. §-ára nem alapíthatta volna a döntését.

[38] Ettől függetlenül sem meríti ki a szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanság fogalmát, hogy az I. rendű alperes nem érdeklődött az utasítás hatályáról. Érvelése szerint amennyiben a biztonsági utasítás hatálya nem szűnt volna meg, az eltelt idő hossza, továbbá az a körülmény, hogy a felperes az utasítást nem ismételte meg, és egyébként sem fogalmazott meg a fuvar biztonságára vonatkozó előírást, önmagában kizárja a szándékossággal azonos kategóriába eső gondatlanságot, legfeljebb a gondatlanság ennél kisebb foka valósulhatott meg. Az átmeneti időre szóló utasítás kelte és a károkozás között eltelt idő az utasítást vitathatóvá teszi, az nem tekinthető egyértelműnek vagy nyilvánvalónak.

[39] A perbeli esetben a szerződés az áru biztonsága tekintetében a szokásosnál szigorúbb követelményeket nem támasztott az alperesekkel szemben, nem volt a felperesnek olyan szerződéses vagy utasításban megnyilvánuló kérése, hogy a fuvarozó kizárólag őrzött parkolót vehet igénybe. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul, az okiratokkal ellentétesen állapította meg, hogy a II. rendű alperes őrizetlen parkolóban állt meg. Ezzel szemben a járművezető egy forgalmas, bekamerázott, más fuvarozók által is rendszeresen használt, sorompóval ellátott, kifejezetten erre a célra kiépített típusos infrastruktúrával ellátott, az autópálya mellett kialakított rendeltetésszerű fizetős kamionparkolóban állt meg pihenni, amelynek során a járművet nem hagyta magára, a rakteret nem hagyta őrizetlenül.

[40] Szerződéses kötelezettségvállalás és megbízói utasítás hiányában azt lehetett csak mérlegelni, hogy az alperesek általában elvárható magatartása a szándékosság szintjét elérően súlyosan gondatlan volt-e, amely tény, valamint azt, hogy az alperesi magatartás és a kár bekövetkezése között ok-okozati összefüggés van, vagyis hogy az áruk eltulajdonítását az őrzött parkoló meg tudta volna akadályozni a Pp. 265. § (1) bekezdése szerint a felperesnek kellett volna bizonyítani. A gondatlanság mértékének megítélése körében kialakult felsőbírósági gyakorlat (BDT2002. 641. számon közzétett eseti döntés, Szegedi Ítéltábla Gf.30.373/2018/3. számú ítélete, Fővárosi Ítéltábla Gf.40.203/2010/5. számú ítélete) alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetés vonható le. A perbelihez hasonló tényállás mellett meghozott eseti döntésekből is az a következtetés vonható le, hogy az elsőfokú bíróság értelmezésével ellentétben nincs olyan általános érvényű elvárás, mely szerint éjszakára őrzött parkolóban kell megállni. Ennek megszegése valamely más többlet-tényállási elem hiányában nem tekinthető a szándékosság szintjét elérő súlyos gondatlanságnak, és ezt az álláspontot erősíti meg BDT2019. 3992. számon közzétett eseti döntés is.

[41] Az elsőfokú bíróság az őrzött parkolóval kapcsolatos általános érvényű megállapítását érintően az indokolási kötelezettségének sem tett eleget, a gondatlanság

mértéke tekintetében a jelen perben felmerült egyedi körülményeket nem értékelte, holott az ítélkezési gyakorlat a szándékossághoz közel álló akarathibát, az elvárhatóságot súlyosan sértő hanyagságot, vétkes közömbösséget tekint a fuvarozó korlátlan felelősségét megalapító súlyosan gondatlan magatartásnak, és az őrzött parkoló mellőzését legfeljebb akkor tekinti gondatlanságnak, ha ahhoz releváns többlet-tényállási elem, vagyis a szerződésben foglalt előírás megszegése vagy a megrendelő kifejezett utasításának figyelmen kívül hagyása is kapcsolódik. A perbelihez hasonló biztonsági szolgáltatásokat nyújtó parkoló használata bizonyosan nem éri el a szándékossággal azonos gondatlanság szintjét.

[42] Mindezekre tekintettel a CMR Egyezmény 17. cikk 2. bekezdése szerinti mentesülési ok áll fenn, mert a perbeli körülmények között a lopást megvalósító bűncselekmény elháríthatatlan volt, hiszen nem volt mód arra, hogy a kiépített, biztonsági kamerával is felszerelt, éjszakai pihenőnek szokásosan használt, sorompóval ellátott fizetős parkolóhelynél biztonságosabb megállási-pihenési módot lehessen választani. Az elsőfokú bíróság értékelésével ellentétben az a tény, hogy az alperesek tudhattak az áru értékéről a gondatlanság fokának megítélése szempontjából nem releváns, mert a felperes nem vitásan nem élt értékevallással. Az I. rendű alperesnek mindössze az áruk 11.722 euró összegű értékéről volt tudomása, ezért az elsőfokú bíróság az export szállítást igénylőlap tartalmával ellentétesen állapította meg, hogy a fenti összeg csupán az áruk javítási költsége, mert az okirat tartalmából ezzel ellentétesen éppen az tűnik ki, hogy az az áruk értéke.

[43] Érvelése szerint a keresetváltoztatással érintett, vagyis 154.732,96 nemzeti dollárt meghaladó részében a felperes követelését elévülés miatt akkor is el kellett volna utasítani, ha az alperesek marasztalása alapos lenne. A felperes ugyanis csak a kárösszeg egy részére vonatkozó alanyi jogát érvényesítette, tudatosan nem kívánt igényt érvényesíteni az áruk piaci értékére, ezért az elévülés megszakítása csak a követelésnek az európai fizetési meghagyással érvényesített részében történhetett meg, amelyre figyelemmel is kérte a marasztalási összeg leszállítását.

[44] Az elsőfokú bíróság a Pp. 1. § (2) bekezdésének megsértésével figyelmen kívül hagyta, hogy a kárigény engedményezésére tekintettel a felperest a perbe vitt alanyi jog nem illeti meg. A keresetösségi jog megítélésére a magyar jog nem lett volna alkalmazható, a Nmjt. 8. § (3) bekezdése ugyanis kiegészítő szabályként csak akkor alkalmazható, ha a peres felek jogviszonyában merül fel külföldi elem. Egy nemzeti és egy nemzeti jogalany közötti biztosítási és engedményezési szerződésre – a magyar joghoz való kapcsolódási elem hiányában – nem alkalmazható a magyar jog, ezért a felperes és a biztosítója közötti jogviszonyt tagállam állam joga alapján kellett volna megítélni.

[45] Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a keresetösségi jog elbírálása során kizárólag a biztosítási szerződés szövegét vette alapul, a szerződéshez képest speciális ügyleti tartalommal bíró engedményezési nyilatkozatot figyelmen kívül hagyta, amely szerint a felperes a 68.469,07 nemzeti dollárt teljes és végleges egyezségi összegként kapta, és tudomásul vette, hogy e kifizetés alapján az áruk tekintetében minden jogát és jogorvoslati lehetőségét engedményezi. Ebből következően a felperes a teljes kárigényét a biztosítójára engedményezte, vagyis a biztosítóval kötött egyezség keretében a teljes kárigény a biztosítóra szállt. Ez a jogszerzés nem engedményezés és nem megtérítési igény keletkezése, hanem kizárólag az nemzeti jog szerint értelmezhető speciális jogszerzés, ezért nem közömbös, hogy a jog átszállása a tagállami jog szerint milyen tartalommal, milyen feltételekkel és

terjedelemben történt meg, mert az is lehetséges, hogy az irányadó jog kógens szabályába ütközik a követelés visszaengedményezése.

[46] Hangsúlyozta, hogy nem egyszerűen az engedményezés érvényességét vonta kétségbe, hanem az ügylet tagállam állam joga szerint megítélhető jogi értelemben vett létrejöttét és tartalmát, ezért az elsőfokú bíróság által hivatkozott eseti döntés (BDT2013. 3011.) nem releváns.

[47] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság az engedményezést és annak tartalmát a Pp. 279. §-ának megsértésével fogadta el bizonyítottnak, nem vette figyelembe, hogy a per tartama alatt született tájékoztató e-mail nem alkalmas az engedményezés bizonyítására, de a felperes azt a magyar jog alkalmazása esetén is legfeljebb megtérítési igény jogcímén [Ptk. 6:468. §] érvényesíthetné, amelyre irányuló kereseti kérelmet viszont nem terjesztett elő, ezért a Pp. 2. § (2) bekezdése, valamint 342. § (1) és (3) bekezdései alapján az engedményezett összeg vonatkozásában a keresetet el kellett volna utasítani.

[48] A kereset összegét egyrészt azért vitatta, mert a felperes nem tett értékebevallást, hanem kifejezetten félrevezetésre, illetve téves következtetések levonására alkalmas adatokat tartalmazó okiratot adott át a fuvarozónak, melyben az áru értékét 11.722 euróban tüntette fel. Az a körülmény, hogy az alperesek esetleg tudatában lehettek az áru értékének, nem pótolja az egyébként díjfizetési kötelezettséggel járó értékebevallást. A perbeli esetben a szándékossággal azonos súlyú gondatlanság hiányában a kárfelelősség CMR Egyezmény 23. cikk 3. bekezdésében írt korlátja nem lett volna figyelmen kívül hagyható, amelynek alapján a marasztalási összeg 17.568 SDR-re való leszállítása indokolt.

[49] Érvelése szerint az elsőfokú bíróságnak a magánszakértői véleményt figyelmen kívül kellett volna hagynia, mert az a tartalmától függetlenül a Pp. 303. § (2) bekezdésében meghatározott garanciális jellegű kötelezettségek teljesítésének elmulasztása miatt a Pp. 316. § (2) bekezdés b) pontja alapján aggályos. Az I. rendű alperes nem a helyszíni szemle elmaradása, hanem a szakértői bizonyítás elvi jelentőségű eljárási hibája miatt tartotta aggályosnak a szakvéleményt, amelynek szempontjából nincs jelentősége annak, hogy e mulasztás érdemben befolyásolta-e a szakvélemény tartalmát, mert a mulasztás abban állt, hogy az alperesek álláspontjára a szakértő még formális szinten sem volt kíváncsi, így nem tekinthető pártatlannak, elfogulatlannak. Mindebből következően a kereset összege nem tekinthető bizonyítottnak.

[50] A perköltség körében a felperes részére megítélt ügyvédi munkadíjat továbbra is eltúlzottnak tartotta, mind az óradíj, mind pedig a számításba vett munkaóra tekintetében. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság által meghatározott óradíj a piaci óradíjnak legalább kétszerese, így annak 125 euróra való mérséklése indokolt. Ezen túlmenően az európai fizetési meghagyás kibocsátásával kapcsolatos eljárásra felszámított 78 óra 40 perccel szemben legfeljebb 10 óra, 18 oldalas válaszirat megírására felszámított 51 óra 55 perc helyett 15 óra számolható el. A felperes jogi képviselője 2022. májusa és novembere közötti időszakra 64 óra 25 percet számított fel, amely alatt összesen 4 órát el nem érő tartamú két tárgyaláson vett részt, valamint összesen 15 oldal hosszúságú 4 előkészítő iratot szerkesztett, melynek indokolt időszükséglete 25 óra. A 2023. január és március közötti időszakra két, összesen 10 oldal előkészítő irat és egy 2 óra 40 perces időtartamú tárgyaláson való jelenlét

miatt számításba vett 64 óra 10 perc helyett 18 órát, a 2023. szeptember 14-i egy óra időtartamú tárgyalásra felszámított 10 óra 45 perc helyett 5 órát, egy 6 oldalas előkészítő iratra és egy tárgyaláson való részvételre számításba vett 17 óra 45 perc helyett 10 órát, továbbá egy 2 óra 27 perc időtartamú tárgyalásra és egy 7 oldalas nyilatkozatra felszámított 46 óra 55 perc időtartam helyett csak 15 órát tartott indokoltnak. Érvelése szerint az angol nyelvtudás szükségessége a teljes eljárás vonatkozásában nem indokolja magasabb ügyvédi munkadíj figyelembevételét, mert az eljárás nyelve a magyar volt és a szükséges fordításokat olcsóbban is meg lehetett volna oldani.

III.

[51] A II. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a vele szembeni kereset elutasítását, valamint a felperes kötelezését a perköltség viselésére; másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítására; míg harmadlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség körében az ügyvédi munkadíj 3.046.950 forintra való mérséklésére irányult.

[52] Fellebbezését arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást részben tévesen állapította meg és abból a CMR Egyezmény fellebbezésben részletesen megjelölt rendelkezései tekintetében téves jogi következtetéseket vont le. Ezenfelül a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdéseit megsértve nem fejtette ki az ítéletben, hogy a bizonyítékok mérlegelésénél milyen körülményeket vett figyelembe, egyes bizonyítékoknak milyen okok miatt tulajdonított bizonyítóerőt, míg másokat miért nem fogadott el. Az elsőfokú bíróság a törvényi feltételek hiányában engedélyezte a felperes számára a keresetváltoztatást, ezért az I. rendű alperes elsőfokú eljárásban előterjesztett (2024. március 5-i) észrevételei alapján kérte a keresetváltoztatás engedélyezésére vonatkozó végzés felülbírálatát és a felperes keresetváltoztatás iránti kérelmének elutasítását.

[53] Az elsőfokú döntést érdemben egyrészt azért tartotta megalapozatlannak, mert a felperes nem bizonyította a kártérítés alapvető feltételét jelentő kár, vagyis a vagyonában bekövetkezett tényleges értékcsökkenés beálltát. Ehhez ugyanis szükség lett volna annak igazolására, hogy a felperes a javításra átvett, de eltulajdonított dolgok tulajdonosait – ahogy azt tanúl tanúvallomásában előadta – kártalanította, illetve cserekészüléket adott részükre.

[54] Az elsőfokú bíróság felperes perbeli legitimációjával kapcsolatos következtetéseit nem tartotta helytállónak, mert a 2018. augusztus 2-i okirattal igazolt tény, hogy a felperes biztosítója a felperesnek kártérítést fizetett, amelynek ellentételezéseként a felperes a perbeli káreseménnyel kapcsolatos valamennyi jogát és követelését engedményezte a biztosítóra. Ehhez képest a felperes a peres eljárás során keletkezett és az ügyletben részt nem vevő személytől származó 2022. július 7-i elektronikus értesítéssel kívánta igazolni azt, hogy a biztosítóra engedményezett követelés visszaszállt rá. Amennyiben a nyilatkozat az arra jogosulttól származik is, bizonyosan megállapítható, hogy a felperes a kereset benyújtásának időpontjában és azt követően sem volt a követelés jogosultja.

[55] Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanságát abból az iratellenes megállapításából vonta le következtetésként, hogy a sofőr nem őrzött parkolóban állt meg. Ezzel szemben a gépjárművezető tanúvallomása, továbbá az I. rendű alperes által készített jelentés megállapítása szerint is a káreseményre sorompóval, kamerával és beléptető rendszerrel ellátott fizetős parkolóban került sor. Az elsőfokú bíróság hibásan határozta meg a szándékossággal egyenértékű, súlyos gondatlanság jogi tartalmát is, amely nem súlyos gondatlanságot jelent, hanem az elvárhatóságot súlyosan sértő hanyagságot, vétkes közömbösséget (BH2009.2010. és BDT2002. 641.). Ilyen fokú gondatlanság csak a gondosság feltűnő elhanyagolása, a várható körülményekkel szembeni nagyfokú közömbösség esetén állapítható meg, amely lényegesen meghaladja a magatartás lehetséges következményeit elmulasztó gondatlan személy felróhatósági mércéjét. A II. rendű alperes alkalmazottja őrzött, körülkerített, beléptető rendszerrel felszerelt parkolóhelyen állt meg, amely eljárás nem tekinthető a szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanságnak.

[56] Az elsőfokú bíróság a biztonsági utasítás figyelmen kívül hagyására sem alapíthatta volna a II. rendű alperes kárfelelősségét, mert egyrészt annak joghatályos közlése sem történt meg, azt a felperes nem az I. rendű alperes Keretszerződésben meghatározott kapcsolattartója részére címezte, illetve küldte meg, másrészt az utasításban foglalt „egy ideig” kitételből következően az a perbeli fuvarozás időpontjában már az időbeli hatályát is elvesztette. Az elsőfokú bíróság e körben irreleváns és a jogi indokok alátámasztására alkalmatlan jogszabályi rendelkezésekre [Ptk. 6:264. §, 6:340. § (2) bekezdés] alapította döntését. Ezzel szemben a felek együttműködési kötelezettségéből éppen az következik, hogy a felperesnek ismételtlen meg kellett volna erősítenie a biztonsági utasítás hatályát, amennyiben azt még fenn kívánta tartani. Ennek hiányában a nyilatkozat hatálya az abban foglalt időbeliségi kikötés miatt az időmúlással megszűnt.

[57] A szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanság hiánya egyrészt azt eredményezi, hogy a felperes követelése elévült, mert a CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdése szerinti egyéves elévülési határidő a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem benyújtásakor már eltelt, és ugyanerre a következtetésre lehet jutni a nyugvási szabályok alkalmazásával is, amely szerint a felperesnek 2020. november 6-áig lett volna lehetősége a követelése érvényesítésére. Sérelmezte ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság a felperes 2018. április 16-i nyilatkozatát felszólamlásnak fogadta el.

[58] A szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanság hiánya miatt a követelés összegére a CMR Egyezmény 23. cikk 3. bekezdése szerinti korlátozás vonatkozik.

[59] Az elsőfokú eljárásban előadott védekezését fenntartva továbbra is állította, hogy az I. rendű alperessel való együttperlése egyetemlegesség hiányában kizárt, a CMR Egyezmény 3. cikke, továbbá a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződés – amelyekre az elsőfokú bíróság az alperesek egyetemleges marasztalását alapította – az elsőfokú bíróság következtetésével ellentétben éppen azt a polgári jogi alapelvet tartalmazza, hogy alvállalkozó igénybevétele esetén a megrendelő felé a vállalkozó tartozik felelősséggel. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott Gf.40.086/2015/4. számú eseti döntés az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetést, vagyis azt állapította meg, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 498. § (2) bekezdésében rögzített, a Ptk.-ban egyebekben nem szereplő egyetemlegesség a CMR Egyezmény 3. cikke alapján nem alkalmazható. Az elsőfokú ítélet ellentmondásos is, mert miközben azt állapította meg, hogy az alperesek nem

egymást követő fuvarozók, így a CMR Egyezmény VI. fejezete nem alkalmazható, az egyetemleges felelősségüket mégis ezen fejezet 36. cikkére is alapította.

[60] Az egyetemleges kötelezését azért sem tartotta helytállónak, mert az elsőfokú bíróság az alperesek közti jogviszonyt nem vizsgálta, nem értékelte, hogy a felperes a II. rendű alperes felé felszólamlással nem élt és azt sem, hogy az I. rendű alperes által csatolt fuvarozási megbízás tanúsága szerint az I. rendű alperes nem is a II. rendű alperessel, hanem a perben nem álló cég-val állt jogviszonyban.

[61] Az összecszerűséget egyrészt azért tartotta megalapozatlannak, mert az ennek alapjául elfogadott magánszakvélemény a Pp. 303. § (2) bekezdés a)-c) pontjaiban foglaltak megsértésével készült, amely miatt önmagában aggályos, nem képezheti a kárösszeg megállapításának alapját. A szakvélemény aggályossága miatt az elsőfokú bíróság a II. rendű alperesi beavatkozó utólagos bizonyítási indítványát jogszabálysértően utasította el, amelyre tekintettel kérte e végzés felülbírálatát és az utólagos bizonyítási indítványnak való helyt adást. Ezen felül az sem bizonyított, hogy az eltulajdonított áruk megegyeznek azokkal az árukkal, amelyekre a magánszakértő értébecslést készített. Álláspontja szerint csak az tekinthető bizonyítottnak, hogy a gépjárművezető CMR okmányt és fuvarlevelet kapott, amely a berakodott áru összértékét 11.722 euróban tünteti fel.

[62] Kiemelte, hogy a CMR Egyezmény 23. cikke szerinti korlátozott összegű felelősség áttörésére csak a CMR Egyezmény 24. cikk szerinti értékbevallással kerülhet sor, a felperes viszont nem tett értékbevallást, kifejezetten félrevezető nyilatkozatot tett az áruk értékére, amikor javítási költséget tartalmazó dokumentumot mellékel a szállítmányhoz, arról viszont nem tájékoztatta az alpereseket, hogy a rakomány ennél nagyobb értékű.

[63] Az elsőfokú bíróság által megállapított perköltséget a mérséklést követően is eltúlzottnak találta. Sérelmezte, hogy az elsőfokú eljárásban előadott észrevételeit az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét is megsértve nem vette figyelembe. Az elsőfokú bíróság által csökkentett összegű óradíj meghaladja a 100.000 forintot, amely a gyakorlatban alkalmazott 20.000-30.000 forint közötti ügyvédi óradíjakhoz képest kirívóan eltúlzott, a precedensértékű határozatban kifejtett indokok mentén 30.000 forintra való mérséklése indokolt. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a felperes nem működött közre a per hatékony és időszerű befejezésében, mert csak a II. rendű alperesi beavatkozó nyilatkozatát követően tárta fel, hogy a biztosítója kártérítést fizetett. A valós tényállásnak a per korábbi szakaszában való feltárása esetén a per gyorsabban és kevesebb költség mellett lezárható lett volna. Ezenfelül a felperes egyes perbeli cselekményekre irracionálisan magas óraszámot vett figyelembe, így az egy óras tárgyalás felkészülési idővel együtt sem igényelhetett 11 óras időráfordítást, ezért az elsőfokú eljárásban is kifejtett indokok mentén a felperes által megjelölt időráfordítás legalább 70%-os mérséklése indokolt.

[64] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperesek másodfokú perköltségben marasztalására irányult, mert álláspontja szerint az elsőfokú döntés megalapozott és annak indokai is helytállóak.

[65] A fellebbezések kapcsán kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatás engedélyezésével nem sértett jogszabályt, mert az ítélkezési gyakorlat és a jogi szakirodalom szerint, amennyiben a fél vagyoni kárának pontos összegéről az érdemi tárgyalási szakban a szakértői véleményből szerez tudomást, úgy a Pp. 214. § (3) bekezdés a) pontja alapján lehetősége van a tényállítás megváltoztatására és a Pp. 215. § (1) bekezdés a) pontja alapján a megváltoztatott tényre tekintettel a keresetváltoztatásra. Ezt az értelmezést erősíti meg a BH2023. 2. 42. számon közzétett precedensértékű határozat, amely szerint még az sem tekinthető az ügy érdemére kiható lényeges szabálysértésnek, ha a felperes az érdemi tárgyalási szakban készült szakvéleményben foglalt új tények alapján 15 napon túl terjeszti elő keresetváltoztatás iránti kérelmét.

[66] Az elsőfokú bíróság a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződést a bizonyítékok helytálló értékelésével minősítette fuvarozásnak. Ezt támasztja alá a Keretszerződés bevezető része, amely szerint a szerződés tárgyát képező fuvarokat a felperes fuvarszervezője szervezi, az I. rendű alperes pedig végrehajtja, továbbá annak 4.7. pontja, amelyben meghatározott teljes körű felelősséggel nem tartozik egy szállítmányozó. A Keretszerződés előbbi rendelkezésének nem lehet az I. rendű alperes fellebbezésében levezetett értelmezést tulajdonítani, mert az arról szól, hogy az I. rendű alperes minden jogkövetkezmény tekintetében teljes körű felelősséggel tartozik abban az esetben is, ha valamely fuvarmegbízást nem maga, hanem alvállalkozó útján hajtja végre. A Keretszerződésnek a továbbítandó árukra, a berakodási és rendeltetési helyre vonatkozó, a fuvarszervező műszaki állapotát meghatározó rendelkezései, továbbá az I. rendű alperes szerződésszegését szabályozó 5.5. pontja egyaránt a fuvarjogviszony létrejöttét támasztja alá. Ezt erősíti meg továbbá az I. rendű alperes munkavállalójának tanúvallomása, amely szerint az I. rendű alperes feladata a fuvarok menedzselése körében az volt, hogy az áru eljusson egy adott helyről egy másik helyre, amelynek során együttműködött a fuvarozást végző alvállalkozókkal, amely kötelezettségek szintén túlmutatnak a szállítmányozó szerződéses kötelezettségén. Ezenfelül az I. rendű alperes által készített biztonsági vizsgálati jelentés az I. rendű alperest vállalkozóként, a II. rendű alperest pedig alvállalkozóként tünteti fel.

[67] Az elsőfokú bíróság helyesen minősítette az alperesek magatartását a szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanságnak, amelyet nem önmagában az őrizetlen parkoló használata miatt, hanem az ügy összes körülményét értékelve annak figyelembevételével állapított meg arra alapítottnak, hogy az alperesek a biztonsági utasítással kifejezetten tiltott, köztudomásúan veszélyes parkolóhelyet vettek igénybe, és azon belül is nem őrzött területen állt meg a II. rendű alperes alkalmazottja.

[68] Az ítélkezési gyakorlat szerint a közismerten rossz közbiztonságú parkoló igénybevétele önmagában is súlyosan gondatlan magatartásnak minősülhet, a megrendelő utasításának figyelmen kívül hagyása pedig szintén megalapozza a súlyos gondatlanság megállapítását. Ehhez képest az I. rendű alperes fellebbezésében idézett bírósági határozatok alapjául szolgáló tényállás a perbelitől eltér, mert azokban a perekben a fuvarozóval szemben nem volt biztonsági utasítás vagy kamerázott és őrzött parkoló igénybevétele került sor.

[69] Az alperesek megalapozatlanul érveltek azzal a fellebbezésükben, hogy a biztonsági utasítás a perbeli káresemény időpontjában már nem volt hatályos, mert az utasítás az időbeli hatályára vonatkozóan végső időpontot nem jelölt meg, azonban abból az alperesek értesültek a perbeli parkoló veszélyességéről és kifejezett utasítás kaptak annak elkerülésére. Amennyiben az alperesek az utasítás időbeli hatályát bizonytalannak tartották, kötelesek lettek volna erről meggyőződni, amelynek elmulasztásával nemcsak az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettségüket szegték meg, hanem a Keretszerződés 5.1. pontját és a Ptk. 6:240. § (2) bekezdését is.

[70] Az alperesek a fellebbezési érvelésükkel ellentétben maguk is irányadónak tekintették a biztonsági utasítást, ezt támasztja alá az I. rendű alperesnek a II. rendű alpereshez a káresemény másnapján erre a parkolóra vonatkozóan intézett kérdése, továbbá az I. rendű alperes által 2018. április 23-án készített biztonsági vizsgálati jelentés, amely azt rögzítette, hogy a járművezető nem jóváhagyott parkolóhelyen, illetve nem őrzött területen állt meg, továbbá a káresemény alapvető okát éppen a parkolóhelyre való utasítás be nem tartásában jelölte meg. A perbeli parkoló a káresemény időpontjában is veszélyesnek minősült, amelyet alátámaszt a nemzeti vizsgálati jelentés, valamint önmagában az a tény is, hogy az árut onnan eltulajdonították. A II. rendű alperesnek a biztonsági utasítás joghatályos közlésének elmaradásával kapcsolatos állítása a másodfokú eljárásban egyrészt meg nem engedett új tényállításnak minősül, másrészt ezt a bizonyítékok sem támasztják alá, mert az utasítás egyik címzettje, tanú3 tanúvallomása megerősítette, hogy a biztonsági utasítást továbbította a II. rendű alperesnek, következésképpen bizonyított tény, hogy a II. rendű alperes azt megkapta. Ezenfelül a szállított áruk alperesek által ismert típusára és azok lopásérzékenységre tekintettel a perbeli parkolóhely használata akkor is súlyosan gondatlan magatartásnak minősülne, ha az alperesek nem kapták volna meg a biztonsági utasítást.

[71] A szándékossággal egyenértékű súlyos gondatlanság miatt az elsőfokú bíróság helytálló következtetése szerint az elévülési idő három év volt, amelyre figyelemmel a követelés nem évült el.

[72] Az I. rendű alperes az elsőfokú eljárásban maga sem tette vitássá, hogy az elévülés nyugvása figyelembe vehető akkor, ha a 2018. április 16-i felperesi nyilatkozat felszólamlásnak minősülne. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes fellebbezési érvelésével ellentétben indokát adta annak, hogy a fenti nyilatkozat tartalmilag és formailag is megfelelt a felszólamlás követelményeinek, következésképpen az elévülés 2020. augusztus 25. napjáig nyugodott.

[73] Az alperesek a keresetváltoztatással érintett követelésrész tekintetében az elsőfokú eljárásban elévülési kifogást nem terjesztettek elő, a másodfokú eljárásban pedig ellenkérelem-változtatásra már nincs lehetőség. Az I. rendű alperes elévülési kifogása annak elbírálása esetén sem eredményezne elévülést, a felperes keresetváltoztatása ugyanis nem egy elkülönült követelésrész érvényesítését jelentette, hanem a már az elévülési időn belül előterjesztett kereseti követelés mértékének új tények, illetve új bizonyítékok alapján történő pontosítását. A felperes követelése az eredeti keresetet tartalmazó irat benyújtásának időpontjában a keresetváltoztatással érintett rész vonatkozásában is érvényesítettnek minősül. Ennek hiányában az elévülés az ellopott áruk piaci értékére vonatkozó szakvélemény megismeréséig a Ptk. 6:24. § (1) bekezdése alapján nyugodott.

[74] Az egyetemlegesség körében fenntartotta azt az álláspontját, hogy az alperesek egymást követő fuvarozók, de a II. rendű alperes felelőssége ennek hiányában is megállapítható, mert abból, hogy a fuvarlevélen a II. rendű alperes szerepel fuvarozóként, a felperes értelmezése szerint az következik, hogy a CMR Egyezmény 9. cikk 1. bekezdése alapján közvetlen jogviszonyba került a felperessel. Ettől függetlenül is a fuvarozást végző II. rendű alperes legalább alfuvarozónak minősül, és az egységes ítélkezési gyakorlat szerint az alfuvarozó feladóval szembeni felelőssége a köztük fennálló közvetlen szerződéses kapcsolat hiányában is megállapítható, és értelmezése szerint ezt mondja ki a BDT2016. 3564. számon közzétett eseti döntés is. Az I. rendű alperes a Keretszerződés 4.7. pontjában minden jogkövetkezmény vonatkozásában – beleértve az árukárt is – teljes felelősséget vállalt, az ettől eltérő értelmezés alaptalan, de a felelőssége a CMR Egyezmény 3. cikke alapján is megállapítható.

[75] Az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt a magánszakértői vélemény bizonyítékként történő figyelembevételével, a magánszakvélemény az alperesek által megjelölt okokból nem aggályos. Ebből a szempontból az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe, hogy a perbeli esetben a szakértői bizonyítás tárgya, vagyis a piaci ár meghatározása a felek észrevételeitől független objektív szakkérdés, így a felek álláspontja a szakértő megállapításaira érdemi kihatással nem lehetett. A peres felek a szakértőhöz intézendő kérdésekben egyetértettek és az alperesek később sem tudtak megjelölni olyan konkrét kérdést vagy szempontot, amelynek vizsgálatát a szakértő elmulasztotta volna. A per során lehetőségük volt a magánszakvéleménnyel kapcsolatos észrevételeik megtételére és a végleges szakértői vélemény ezek figyelembevételével készült el. A felperes az eltulajdonított árukat okiratokkal és tanúvallomással bizonyította, a szakértőnek nem az eltulajdonított termékeket, hanem azok értékét kellett meghatároznia, így a szakvéleményt nem teszi aggályossá, hogy a II. rendű alperes vitatja a káreseménnyel érintett áruk körét. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperesi beavatkozó elkésztett előterjesztett utólagos bizonyítási indítványát az eljárási szabályok helyes alkalmazásával mellőzte.

[76] Az értékbevallásnak a felperest ért kár összege szempontjából nem volt jelentősége, mert az alperesek a CMR Egyezmény 23. cikkében foglalt felelősségkorlátozásra a 29. cikk szerint nem hivatkozhatnak. A perbeli esetben a felperest ért kárt a piaci árak alapján kellett meghatározni és ebből a szempontból az export szállítást igénylő lapon feltüntetett értéknek – amely nem az áruk értékét, hanem a végzett munka mennyiségét és értékét foglalja magában – nem volt jelentősége, de az alperesek ismereteik alapján sem feltételezheték, hogy az ott megjelölt összeg a fuvarozott áruk értékét jelenti.

[77] A keresetösségi jog kapcsán kiemelte, hogy ez a kérdés az elsőfokú bíróság Pp. 2. §-át sértő eljárásának következtében vált a per tárgyává, mert az elsőfokú bíróság a Pp. 237. §-ában biztosított jogkörét túllépve anélkül intézett kérdést a felpereshez a biztosítási jogviszonyra nézve, hogy arra az alperesek hivatkoztak volna. Erre figyelemmel kérte, hogy a másodfokú bíróság a keresetösségi jog vizsgálatát rekesse ki a másodfokú felülbírálat köréből. Ettől függetlenül megalapozottnak találta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a felperes és az nemzeti biztosítója közötti jogviszony vitatására az alperesek nem jogosultak, és az egységes ítélkezési gyakorlat is kizárja, hogy két szerződő fél szerződéses akaratát kívülálló harmadik személy kétségbe vonja. A perbeli esetben a felperes és a biztosítója egyértelműen, a jogalap megjelölésével közölte az alperesekkel és a beavatkozóval, hogy a perbeli követelés jogosultja a felperes. A biztosítási jogviszony a jelen perben nem vizsgálható, de az elsőfokú eljárásban okiratokkal és a külföldi jog releváns

rendelkezéseinek elemzésével támasztotta alá azt is, hogy a biztosító által megtérített követelésrész az eredeti – kártérítés – jogcímen szállt át a biztosítóra, majd lett visszaengedményezve a felperesre.

[78] Az ügyvédi munkadíj mérséklésére a Kúria precedensértékű határozatában kifejtett indokok mentén nincs lehetőség. Az alperesek maguk sem vitatták, hogy a felperes jogi képviselője a perköltség megállapítása szempontjából releváns eljárási kötelezettségeinek eleget tett, az általa szerkesztett beadványok terjedelmének az ügyvédi díj meghatározása szempontjából nincs jelentősége, mert az annak elkészítéséhez szükséges idő magában foglalja a felkészülést, az ügyféllel folytatott egyeztetéseket is. Hangsúlyozta, hogy a perköltség jelentős része az alperesek perbeli magatartásának tudható be, mert vitatták a felperes és a biztosítója közötti – egyébként a jelen perben nem is vizsgálható – jogviszonyt, és emiatt a felperes képviselője arra kényszerült, hogy számtalan munkaórát töltsön el az ügy nemzetközi magánjogi aspektusainak elemzésével, a külföldi jog megismerésével és lefordításával.

[79] Az I. rendű alperes a másodfokú bíróság anyagi pervezetését követően (10.Gf.40.028/25/8. számú tárgyalási jegyzőkönyv) állította, hogy a Keretszerződés cégszerű aláírásának, vagyis az egyik aláíró név képviseleti jogának hiányában az írásbeli Keretszerződés nem jött létre. Ugyanakkor nem tette vitássá, hogy a felperessel szerződéses jogviszonyban állt, amely szerint köztük szállítványozási szerződés jött létre úgy, hogy az írásbeli Keretszerződés tartalma – az általa megnevezett szerződési feltételek – nagyrészt a felek között ráutaló magatartással létrejött szerződés tartalmává vált, azonban nem váltak a szerződés részévé a szerződésnek a fuvarjogviszonyra utaló feltételei (4.6., 4.7. és 4.8. pontok).

[80] Állítása szerint a szerződésnek sem az I. rendű alperes utólagos jóváhagyásával, sem pedig a Ptk. 6:63. §-a alapján nem vált a részévé olyan tartalom, amely fuvarozási szerződést alapítana meg, továbbá amely az I. rendű alperes felelősségének mértékét a szállítványozó felelősségéhez képest terhesebbé tenné, a felperes ugyanis az erre vonatkozó tényállításait nem bizonyította.

[81] A felperes kifogásolta a másodfokú bíróság anyagi pervezetését, amely a Pp. 373. § (2) bekezdése szerint önmagában nem teremtett alapot az I. rendű alperes számára új tényállítások megtételére, mert az I. rendű alperes a Pp. 214. § (4) bekezdése szerinti kötelezettségét nem teljesítette, ezért a Keretszerződés létre nem jötte tekintetében előadott új tényállításait a Pp. 214. § (5) bekezdése alapján figyelmen kívül kell hagyni. Az I. rendű alperes fenti védekezését azért sem lehet elbírálni, mert az I. rendű alperes az ellenkérelem-változtatásnak minősülő nyilatkozatához a Pp. 364. §-a alapján a másodfokú eljárásban is alkalmazandó Pp. 217. § (2) bekezdésének megfelelő ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmet nem terjesztett elő.

[82] Kiemelte, hogy az I. rendű alperes nem tette vitássá, hogy a Keretszerződés csupán adminisztratív hiba miatt tartalmazza az I. rendű alperestől különböző cég1 cégnevét, a peres felek elsőfokú eljárásban előadott egybehangzó nyilatkozata szerint a Keretszerződést

magukra nézve irányadónak tekintették, csupán a jogi minősítésének kérdésében volt a felek között vita. Állította, hogy a Keretszerződés a Ptk. 6:63. § (1) bekezdése alapján létrejött, mert az I. rendű alperes számtalan alkalommal megerősítette a szerződés létrehozására vonatkozó akaratnyilatkozatát, vagyis az abban való egyetértésüket, hogy a Keretszerződés alapján a felperes részére nyújtandó, elsősorban fuvarozási szolgáltatások teljesítését a cégcsoport cégcsoport részéről az I. rendű alperes vállalja. Az írásbeli szerződést nem a tévesen megjelölt társaság, hanem az I. rendű alperes írta alá és a felek a kereskedelmi kapcsolatukban éveken keresztül alkalmazták is a Keretszerződés rendelkezéseit. A szerződő fél nevét érintő adminisztrációs hiba – figyelemmel az ítélkezési gyakorlatra is – a szerződés létrejötte szempontjából közömbös.

[83] Érvelése szerint a Keretszerződés a képviseleti jogosultság esetleges hiánya esetén is létrejött a Ptk. álképviselőre vonatkozó [6:14. § (1) bekezdés] szabályainak alkalmazásával, mert az I. rendű alperes a felek sokéves együttműködése, tartós jogviszonya során a fuvarszerződések megkötésével és azok teljesítésével, majd a perben tett nyilatkozataival számtalanszor jóváhagyta az álképviselő nyilatkozatát. Ezenfelül a felek ráutaló magatartással is kifejezésre juttatták a Keretszerződés megkötésére irányuló akaratukat, mert a perbeli fuvarozási szerződés minden eleme (a fuvarmegbízás megadása és visszaigazolása, a szerződés teljesítése, a káresemény során követett eljárás) egyértelműen azt támasztja alá, hogy a felek a Keretszerződés alapján és annak rendelkezéseit figyelembe véve jártak el. Ezen kívül a felek között kialakult gyakorlatra tekintettel a Keretszerződés tartalma a Ptk. 6:63. § (5) bekezdése szerint beépült a per tárgyát képező fuvarozási szerződésbe.

[84] Hangsúlyozta, hogy a felperes és az I. rendű alperes között a Keretszerződéstől függetlenül is fuvarozási jogviszony jött létre, a perbeli szerződés ugyanis a Keretszerződés figyelmen kívül hagyása esetén a bizonyítékok (fuvarmegbízás, az Kft.1 I. rendű alpereshez intézett értesítése, vizsgálati jelentés, tanú3 tanúvallomása) alapján is fuvarozási szerződésnek minősülne.

[85] Az ügyvédi munkadíj mérséklése körében a fellebbezési ellenkérelmét kiegészítette azzal, hogy a tényleges ügyvédi tevékenység a beadványok szerkesztésén és a tárgyaláson való jelenléten kívül magában foglalja a többi fél beadványainak, a bíróság felhívásainak tanulmányozását, a jogszabályok elemzését, a felek korábbi nyilatkozatainak értékelését és az ügyféllel történő egyeztetést, valamint a tárgyalásokra való felkészülést is.

[86] A II. rendű alperes az anyagi pervezetést követően kiemelte, hogy az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a felperes és az I. rendű alperes között az egyedi megrendelés szerint fuvarszerződés jött létre, amelyre a Keretszerződés nem volt alkalmazható. E szerződés alapján az I. rendű alperes nem a II. rendű alperest, hanem a cég-t bízta meg a fuvar teljesítésével.

[87] A Fővárosi Ítéltábla az alperesek fellebbezését a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el, amelynek során egészében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 358. § (5) bekezdés], és az I. rendű alperes fellebbezését a per főtárgya tekintetében alaptalannak, a II. rendű alperes fellebbezését alaposnak találta.

V.1.

[88] A Fővárosi Ítéltábla a felülbírálati jogkörét a fellebbezési kérelmek és az ellenkérelem Pp. 370. § (1) bekezdése szerint meghatározott korlátai között gyakorolta azzal, hogy az elsőfokú bíróság keresetváltoztatást engedélyező 101. sorszámú végzése a Pp. 369. § (2) bekezdése szerint a következő indokok miatt nem volt felülbírálható.

[89] Arra helytállóan hivatkoztak az alperesek a fellebbezésükben, hogy a felperes a keresetének összegét azért emelte fel, mert a korábbihoz képest változott az ellopott áruk piaci értékének bizonyíthatósága körében elfoglalt álláspontja. A keresetet tartalmazó iratában előadottak alapján nem lehet kétséges, hogy azért érvényesítette az áruk könyvszerinti értékében és a javítási költségekben álló kárát, mert úgy ítélte meg, hogy az eltulajdonított áruk piaci értékének bizonyítása nehézségbe ütközne (5. sorszámú keresetet tartalmazó irat 42-44. pontjai). Ehhez képest a perfelvétel lezárását követően az általa megbízott magánszakértő 2024. február 2-án kelt véleménye alapján emelte fel a keresetét és az árukért az eltulajdonított áruk magánszakértő által megállapított piaci értéke alapján határozta meg. A keresetváltoztatást az elsőfokú bíróság 101. sorszámú végzésével engedélyezte, egyben a változtatással érintett részében elrendelte a perfelvétel kiegészítését.

[90] A másodfokú eljárásban nem volt vizsgálható, hogy a keresetváltoztatás megengedhetőségének feltételei a Pp. 215. § (1) bekezdés a) pontja alapján fennálltak-e, mert a Pp. 369. § (2) bekezdése szerint az eljárásjogi felülbírálat keretében az elsőfokú bíróságnak csak azok a végzése bírálhatók felül, amelyeket az elsőfokú bíróság az ítéletben indokolt, vagy amelyek az ítélet elleni fellebbezésben támadhatók.

[91] A Pp. előbbi rendelkezése egyrészt azoknak az egyébként nem fellebbezhető elsőfokú végzéseknek a másodfokú felülbírálatát teszi lehetővé, amelyeket érintően a törvény indokolási kötelezettséget ír elő; másrészt azoknak az elsőfokú végzéseknek a felülbírálatát, amelyeknél a Pp. kifejezett rendelkezése mondja ki a végzés ítélet elleni fellebbezésben való megtámadhatóságát. A keresetváltoztatást engedélyező végzés egyik körbe sem tartozik, mert a Pp. kifejezett rendelkezésével nem biztosítja a keresetváltoztatást engedélyező végzés ítélet elleni fellebbezésben való megtámadásának lehetőségét és a Pp. 219. § (1) bekezdése a keresetváltoztatást engedélyező végzést illetően nem határoz meg a bíróság számára indokolási kötelezettséget sem, mert csak a keresetváltoztatást elutasító végzést kell legkésőbb az ítéletben megindokolni. Miután a keresetváltoztatás megengedését az elsőfokú bíróságnak nem kell megindokolni és az erről szóló határozat az ítélet elleni fellebbezésben sem támadható, arra a másodfokú bíróság felülbírálati jogköre nem terjed ki.

[92] Amennyiben az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatást megengedhetőnek tartotta és a megváltoztatott keresetet elbírált, akkor nincs lehetőség ennek a másodfokú eljárásban – a változtatás előtti kereset elbírálásával vagy az elsőfokú bíróság erre való utasításával – történő orvoslására. Ennek indoka nyilvánvalóan az, hogy a keresetváltoztatás elutasításával a bíróság azt juttatja kifejezésre, hogy a felperes a megváltoztatott keresetét az adott perben nem, csak külön polgári perben érvényesítheti. Amennyiben azonban úgy ítéli meg, hogy a megváltoztatott kereset az adott per keretei között érvényesíthető, ez a döntése a másodfokú eljárásban már nem bírálható felül és nem orvosolható.

V.2.

[93] Az elsőfokú ítélet felperes keresetőségi jogát elbíró részének másodfokú felülbírlatát a felperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtettekkel ellentétben nem zárta ki, hogy az elsőfokú bíróság a felperes szerint a keresetőségi jog kérdését a Pp. 2. §-ába ütköző módon vizsgálta. A másodfokú eljárásban abból lehetett csak kiindulni, hogy az elsőfokú bíróság a keresetőségi jogot a per elbírálása szempontjából releváns kérdésnek tekintette, az elsőfokú eljárásban az alperesek a felperes keresetőségi jogát vitatták, ennek kérdésében az elsőfokú bíróság állást foglalt. A fellebbezési ellenkérelemben hivatkozott kifogások alapján nem lehetett a felperes anyagi jogi jogérvényesítési jogosultságát az alperesek által nem vitatottnak tekinteni, és az elsőfokú döntést, valamint az alperesek ezzel összefüggő fellebbezési érvelését figyelmen kívül hagyni.

[94] Az alperesek arra helytállóan hivatkoztak a fellebbezésükben, hogy a felperes és a biztosítója közötti biztosítási szerződésre irányadó külföldi jog (tagállam állam joga) az elsőfokú bíróság által adott indokok alapján nem lett volna mellőzhető. A Nmjt. 8. § (3) bekezdése szerinti mellőzési ok – a külföldi jog tartalma észszerű időn belül nem állapítható meg – és a Pevtv. 6. §-a között nem állítható fel összefüggés. A Pevtv. a bírósági eljárás időtartamának számítását és az észszerűnek minősülő időtartamot a bírósági eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel iránti igény érvényesítése szempontjából határozza meg [Pevtv. 1. §], az itt meghatározott észszerű időtartam a Nmjt. 8. § (3) bekezdése szerinti észszerű idővel nem azonosítható. A bíróság – amennyiben az a jogvita elbírálásához valóban szükséges – nem mellőzheti a külföldi jog tartalmának megállapítását önmagában azon feltételezés alapján, hogy az ennek érdekében végzett eljárási cselekmények esetében a bírósággal szemben vagyoni elégtétel iránti igény lenne érvényesíthető.

[95] A külföldi jog tartalmát a bíróságnak hivatalból kell megállapítani és azt hivatalból kell alkalmazni [Nmjt. 7. §, 8. § (1) bekezdés], a külföldi jog tartalmának bizonyításához azonban számos az Nmjt. 8. § (2) bekezdésében meghatározott eszköz áll a rendelkezésére (egyebek között szakvélemény, az igazságügyért felelős miniszter tájékoztatása), amelyek igénybevételét követően, a válaszadáshoz szükséges időre vonatkozó konkrét tények és adatok alapján lehet csak azt megítélni, hogy a külföldi jog tartalmának beszerzéséhez és megállapításához szükséges idő meghaladja az észszerűség kereteit. Az elsőfokú bíróság értelmezése oda vezetne, hogy minden esetben mellőzhető lenne a külföldi jog alkalmazása pusztán azon az alapon, hogy a bíróság megítélése szerint annak beszerzése esetén a Pevtv.-ben meghatározott észszerű időn belül az elsőfokú eljárás nem fejezhető be.

[96] A fentiekből következően az elsőfokú bíróság a felperes és biztosítója közötti jogátszállásra vonatkozó szerződéses rendelkezések értelmezésére a Ptk. 6:468. § (1) bekezdését nem alkalmazhatta volna.

[97] Mindezek ellenére az elsőfokú döntés a külföldi jog megállapításának és alkalmazásának elmaradása miatt nem jogszabálysértő, mert a felperes és a biztosítója közötti biztosítási jogviszony, ebben a körben is a jogátszállás fogalmának értelmezésére és így tagállam állam jogának alkalmazására a jogvita elbírálásához nem volt szükség.

[98] Az nem volt vitás a perben, hogy a felperes kárát 68.469 nemzeti dollár összegben a biztosítója megtérítette, az volt vitatott az elsőfokú eljárásban, hogy a biztosító teljesítésével csupán a megtérített összeg vagy a teljes kár szállt át a biztosítóra, továbbá, hogy a jogátszállással a biztosító kártérítési követelést szerzett meg vagy megtérítési igénye keletkezett, amely utóbbinak az engedményezési szerződésre alkalmazandó jog szempontjából lett volna jelentősége. Amennyiben ez a szerződéses feltétel valóban csak a megtérített rész erejéig eredményezte volna a jogok biztosítóra történő átszállását, akkor is a felperes 2018. augusztus 2-i nyilatkozata alapján nem lehet kétséges, hogy a perbeli káreseményből fakadó valamennyi követelés és jog jogosultjának a biztosítót tekintette, vagyis a meg nem térített kárkövetelés, ha nem is jogátszállással, de a követelés egyezség keretében vagy egyéb módon való átruházásával mindenképpen átszállt a biztosítóra. A követelés-, illetve jogátszállásnak, annak terjedelmének és jogi minősítésének azonban nem volt jelentősége, mert a felperes keresetösségi jogát nem a 2022. július 7-i és 2023. február 13-i értesítések, hanem a 2023. február 3-án kötött külön megállapodás (64/ F/20. szám alatti okirat) alapján kellett megítélni. E megállapodás tartalma alapján az kétségmentesen megállapítható, hogy a felperes a perbeli jogviszonyból eredő valamennyi jogot és követelést megszerezte, méghozzá úgy, hogy nem megtérítési igény, hanem a kárkövetelés szállt át rá. A 2023. február 3-i szerződés alapján nem kétséges, hogy a biztosító a kárkövetelését ingyenesen átruházta, egyben a felperesre engedményezte, így a perbeli káreseményből származó és a perben érvényesített kárkövetelés anyagi jogi jogosultja – függetlenül a korábbi jogátszállás tartalmától és terjedelmétől – a felperes, és a felperes keresetösségi joga szempontjából kizárólag ennek volt jelentősége.

[99] A felperes és az nemzeti biztosítója között létrejött 2023. február 3-i engedményezési szerződésre a perben elbírálandó kérdések szempontjából a Róma I. rendelet 14. cikk (2) bekezdése szerint az átruházott követelésre irányadó jogot, vagyis a fuvarozási szerződés megszegéséből származó kárkövetelésre a Róma I. rendelet 12. cikke és 5. cikk (2) bekezdése szerint irányadó magyar jogot kellett alkalmazni. A Róma I. rendelet 14. cikk (2) bekezdése szerint a követelés átruházhatóságát, az engedményes vagy az átruházó és a kötelezett közötti jogviszonyt, azokat a feltételeket, amelyek alapján az engedményezésre vagy az átruházásra a kötelezettel szemben hivatkozni lehet, valamint azt, hogy a kötelezett szabadult-e a kötelemből, a magyar jog alapján kellett megítélni.

[100] Az engedményezés a [Ptk. 6:193. § (1)-(3) bekezdés] a követelést átruházó engedményező és az engedményes közötti olyan jogügylet, amelynek eredményeként az engedményes az engedményező helyébe lép, a követelés átkerül az engedményes vagyonába, annak anyagi jogi jogosultjává az engedményes válik. Az engedményezés a kötelezettre olyan módon hat ki, hogy melyik fél (engedményező vagy engedményes) részére teljesítheti joghatályosan a kötelezettségét [Ptk. 6:198. §]. Az engedményezés és ennek alapján a

követelés jogosultjának megváltozása alapvetően a kötelezett helyzetét nem teszi terhesebbé, mert az engedménnyessel szemben is érvényesítheti azokat a kifogásokat és beszámíthatja azokat az ellenköveteléseket, amelyek az engedményezővel szemben az értesítésekor már fennállt jogalapon keletkeztek [Ptk. 6:197. § (2) bekezdés]. Az engedményezésnek a kötelezett helyzetére gyakorolt hatása alapvetően meghatározza a kötelezettnek a mások által megkötött engedményezési szerződés létrejöttének, érvényességének, tartalmának kifogásolásához való jogát. Ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen idézte, egységes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a kötelezett az engedményezési szerződés létre nem jöttére, érvénytelenségére főszabály szerint nem hivatkozhat, annak tartalmát nem kifogásolhatja, kizárólag abban az esetben, ha olyan tény vagy körülményt állít, majd bizonyít, amelynek folytán számára kiemelt jelentősége van annak, hogy ki a vele szembeni követelés anyagi jogi jogosultja, ha az engedményesnek való teljesítés valamely jogát vagy jogos érdekét súlyosan sérti, számára joghátrányt okoz. Az ilyen – a jelen perben az alperesek által nem állított – többlettényállási elem hiányában az alperesek a 2023. február 3-i engedményezési szerződés tartalmának kifogásolásával a felperes anyagi jogi jogérvényesítési jogosultságát alappal nem vonhatták kétségbe.

V.3.

[101] A másodfokú eljárásban az nem volt vitás, hogy a felperes és az I. rendű alperes között a per tárgyát képező küldeményre nézve szerződés jött létre, annak minősítése, jogi megítélése volt vitás, amelynek szempontjából volt jelentősége a Keretszerződésnek, mert az elsőfokú bíróság ennek tartalma alapján minősítette a jogviszonyt fuvarozásnak.

[102] A másodfokú bíróság nem köteles számot adni az anyagi pervezetésének indokairól, de a felperes ezt kifogásoló érvelése kapcsán kiemeli, hogy a szerződés létrejöttét a bíróságnak az eljárás bármely szakaszában hivatalból kell vizsgálnia. Az a Keretszerződés, amelyet a felperes a peres felek között létrejött perbeli jogviszony tartalmának meghatározása és jogi minősítése alapjául állított a felperes és az I. rendű alperestől eltérő önálló jogalany (logisztikai szolgáltató Kft.) működési rendjét rögzíti, amelyben a logisztikai szolgáltatóként nevesített szerződő fél (Keretszerződés 1. pont Bevezetés) sem az I. rendű alperes, a Keretszerződés minden oldalán a felperest és a logisztikai szolgáltató társaságokat jelölték meg, miközben az egyébként 22 oldalas Keretszerződés utolsó oldalán az abban megnevezett szerződő felek előnyomott nevét nem írták alá, ahhoz függelékként (23. oldal) csatolták az aláírásokat, amelyek között az I. rendű alperes aláírása is szerepel, de a logisztikai szolgáltató Kft. aláírása nem. Mindezek az aggályok a másodfokú eljárásban anyagi pervezetéssel, vagyis a felek nyilatkozattételre való felhívásával voltak feloldhatók.

[103] A peres felek másodfokú eljárásban megtett nyilatkozatai alapján az I. rendű alperes által nem vitatott tényként kellett kezelni, hogy a cégcsoport-cégcsoport-hoz tartozó, de az I. rendű alpereshez képest önálló társaság működési rendjét az I. rendű alperes magára nézve irányadónak tekintette, ebben a körben csak azt vitatta, hogy mely részében. Az I. rendű alperes cégjegyzésének megfelelő aláírás hiányára vonatkozó anyagi pervezetés megnyithatta volna az I. rendű alperes számára az új tényállítás előadásának és az ellenkérelem-változtatásnak a lehetőségét, a másodfokú eljárásban megtett nyilatkozatának

eljárásjogi formáját és kereteit azonban neki kellett megválasztani és annak jogszabályi feltételeit is az I. rendű alperesnek kellett volna megteremteni. Ehhez képest az I. rendű alperes csupán hivatkozott arra, hogy a Keretszerződés nem jött létre – értve ezalatt tartalmilag azt, hogy a Keretszerződés nem vált az egyedi szerződéssel létrehozott jogviszonyuk részévé – ez a nyilatkozata ugyanakkor a felperes helytálló érvelésére figyelemmel szerint a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontja szerint a Pp. 373. § (4) bekezdésén alapuló ellenkérelem-változtatásnak minősült. A másodfokú eljárásban az ellenkérelem megváltoztatására – beleértve a Pp. 373. § (4) bekezdésén alapuló ellenkérelem-változtatást is – a Pp. 364. §-a szerint az elsőfokú eljárás szabályait kellett alkalmazni, vagyis az I. rendű alperesnek Pp. 217. §-ában foglalt tartalmi követelményeknek megfelelő ellenkérelem-változtatás iránti kérelmet kellett volna előterjesztenie, egyben az ellenkérelem-változtatás miatt a fellebbezését is meg kellett volna változtatni, hivatkozni kellett volna az elsőfokú ítélet jogszabálysértő jellegét megalapozó körülményként az ellenkérelem-változtatásban foglaltakra. Az I. rendű alperes azonban nem a Pp. szabályainak megfelelően járt el, csupán hivatkozott a Keretszerződés létre nem jöttére, illetve tényállításokat tett a szerződés ráutaló magatartással kialakított – annak szállítmányozási jellegét alátámasztó – tartalmára, amely ellenkérelem-változtatás, illetve erre irányuló kérelem hiányában nem volt a másodfokú eljárásban figyelembe vehető.

[104] A fentiekre figyelemmel kellett a másodfokú eljárásban minősíteni a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződést, amelyre mögöttes jogszabályként mindenképpen a magyar jogot kellett alkalmazni, tekintettel arra, hogy Róma I. rendelet 5. cikk (1) bekezdése (fuvarozás) és a (22) preambulum bekezdése (szállítmányozás) egyaránt a magyar jog alkalmazására vezet.

[105] A Fővárosi Ítéltábla előrebocsátja, hogy az elsőfokú eljárásban sem volt vitás, hogy a fuvarszervező eljárása a felperest jogosította és kötelezte, ezért e társaság és a felperes közötti szerződés minősítésére nem volt szükség, a társaságot, valamint a megrendelés során eljáró jogi személyeket a felperes közreműködőjének kellett tekinteni.

[106] Abból kellett kiindulni, hogy a Keretszerződés átfogóan szabályozta a részes felek nemzetközi áruszállítási kapcsolatát, a megnevezéséből is következően a felek együttműködésének kereteit, részletszabályait rögzíti, nem csupán közúti, hanem légi szállításra is kiterjedően. A Keretszerződés egyaránt tartalmaz fuvarozási jogviszonyra utaló rendelkezéseket (4.6. pont a fuvarszervező szolgáltatása, 4.7. pont az alvállalkozókra vonatkozó rendelkezések és felelősség kérdése, 5.5. pont fuvarozási megbízás lemondása, 6.4. pont sérült, illetve elveszett küldeménnyel kapcsolatos ügyintézés és kötelezettségek), de kétségtávol magában foglal a fuvarozó szerződés szerinti szolgáltatását, vagyis az áru fizikai továbbítását, valamint a szorosan ehhez kapcsolódó mellékkötelezettségeket meghaladó feladatokat is (járműkapacitás optimalizálása, jelentések-teljesítményelemzések készítése). A Keretszerződés bevezető részében a logisztikai szolgáltatóként azonosított I. rendű alperes valóban a szavak általánosan elfogadott és a nemzetközi áruszállításban szokásosan alkalmazott jelentése szerint szállítmányozóra utal, a végrehajtott fuvarok azonban fuvarjogviszonyra engednek következtetni. Mindebből következően önmagában a Keretszerződés tartalma alapján a felperes és az I. rendű alperes közötti jogviszonyt nem lehetett megítélni. Az elsőfokú bíróság értékelésével ellentétben szintén nem lehetett fuvarjogviszonyra következtetni abból, hogy az I. rendű alperes az elektronikus leveleiben arra utalt, amely szerint a tevékenységét a CMR Egyezmény alapján végzi, mert ezzel

egyidejűleg az I. rendű alperes azt is feltüntette, hogy tevékenysége a MÁSZF hatálya alá tartozik, amely viszont szállítmányozási szerződésre utal.

[107] Ellenkérelem-változtatás hiányában nem volt jelentősége, ezért a Fővárosi Ítéltábla csupán megjegyzi, nem lehet egy szerződést aszerint minősíteni, hogy a peres fél – mint a perbeli esetben az I. rendű alperes – az írásbeli szerződés létre nem jöttét állítva kiválasztja annak a saját jogi álláspontját alátámasztó rendelkezéseit arra hivatkozással, hogy a felek ráutaló magatartással aszerint szerződtek.

[108] A perbeli esetben a megrendeléssel és annak visszaigazolásával létrejött egyedi szerződés, annak teljesítése, illetve a felek káresemény kapcsán követett eljárása alapján lehetett következtetést levonni a szerződés tartalmára és ebből annak jogi minősítésére.

[109] Az nem volt vitatott, hogy a felperes közreműködője útján a Keretszerződés rendelkezései szerint adott megbízást az I. rendű alperesnek közölve azt, hogy milyen mennyiségű árut, honnan, hova és milyen paritással kell elszállítani és azt az I. rendű alperes a felek közötti gyakorlatnak megfelelően, egyebek mellett a fuvarszköz rendszámának és a fuvarozó megjelölésével igazolta vissza (5/F/4, 5/F/5-1 számú okiratok).

[110] A szabványjármű intézésére vonatkozó megbízás – amely szóhasználat teljes egészében megegyezik a Keretszerződés 5.1. pontjában az igényelt fuvarozás intézéseként meghatározott feladattal – konkrét tartalmának megítélése során a Fővárosi Ítéltábla kiemelt jelentőséget tulajdonított tanú3 (az I. rendű alperes alkalmazottja) tanúvallomásának, annak ellenére is, hogy a perbeli megbízás felvétele és annak teljesítése során nem ő járt el, azonban részletes tényállítást tett az I. rendű alperes Keretszerződés körében kapott megbízások kapcsán végzett tevékenységére nézve. A tanúvallomás értékelése szempontjából annak nem volt jelentősége, hogy a tanú magát fuvarszervezőnek, az I. rendű alperes tevékenységét pedig szállítmányozásnak minősítette, mert a tanú vallomása csak az adott perben releváns történeti tényállás megállapításához szükséges ún. tapasztalati tényekre, vagyis a tanú által észlelt, tapasztalt konkrét tényekre vehető figyelembe, egy szerződés jogi jellege nem attól függ, hogy azt a tanú hogyan minősíti.

[111] A tanú vallomása szerint a felperes megbízottja által megrendelt – a perbelihez hasonló – körfuvarok szervezéseként nevesített tevékenysége abban állt, hogy az e-mailben kapott megbízást továbbította a fuvarozónak, aki szinte mindig a „II. r. alperes” volt, majd e társaság megküldte a rendszámot, egyeztettek az árufelvételről, a tanú elkészítette és megküldte a fuvarozónak a fuvarmegbízást és a fuvarozó őt tájékoztatta a szerződés teljesítéséről (áru felrakása, címzetthez való megérkezés), továbbá a fuvarozás során felmerült esetleges problémákról is. A tanú az I. rendű alperes alkalmazottjaként a feladatát annak menedzselésében határozta meg, hogy „eljusson az áru A-ból B-be”. Ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen határozta el a fuvarozás [Ptk. 6:257. §] az áru továbbítására irányuló tevékenység, a szállítmányozás [Ptk. 6: 302. §] pedig az árutovábbítással összefüggésben ügyviteli tevékenység kifejtése. Amíg a fuvarozó az áru fizikai továbbítására vállalkozik, a szállítmányozó ennek megszervezésére, vagyis arra, hogy ennek érdekében a saját nevében, de a megbízó javára fuvarozási és egyéb szerződéseket köt.

[112] A fuvarszervezés első lépésként magában foglalja az adott fuvarfeladatra a legmegfelelőbb, a legkedvezőbb feltételeket ajánló fuvarozó kiválasztását, a megbízó javára kötött minél kedvezőbb szerződéses feltételek elérését. Ehhez képest tanú³ tanúvallomásából kitűnően a felperes megbízottjának megrendelése során az I. rendű alperes a feladatait rutinszerűen végezte, rendszeresen és üzletszerűen ugyanannak a társaságnak adta ki a fuvart, a bevett gyakorlat szerinti tevékenysége csupán az e-mailben érkezett megbízásnak a saját kapcsolatrendszerébe tartozó ugyanazon fuvarozóhoz való továbbítására irányult. E tartalmi elemek nem minősíthetők közvetítésnek, hanem a saját maga által vállalt fuvarozási tevékenység kiszervezésének, alfuvarozó igénybevételének.

[113] A peres felek káreseményt követő eljárása szintén a fuvarjogviszony létrejöttét támasztja alá és nem csupán abból az okból, hogy maga az I. rendű alperes nevezte az általa készített vizsgálati jelentésben a II. rendű alperest a dedikált alvállalkozójának. Nincs ugyanis arra utaló peradat, hogy a felperes és az I. rendű alperes a II. rendű alperessel szembeni igényérvényesítés során a Ptk. 6:303. §-a szerint jártak volna el. Szállítmányozási szerződés esetén a szállítmányozó a megbízó igényét érvényesíti a fuvarozóval szemben a megbízó utasítása alapján, ilyen igényérvényesítési utasítás azonban nem történt, ezzel szemben a felperes a kárai megtérítését az I. rendű alperestől követelte.

[114] Mindezen tartalmi elemek alapján azt lehetett megállapítani, hogy a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződés a tartalma alapján az Incoterms szabványokra (DDU) utalással kötött nemzetközi fuvarozási szerződésnek minősül, amelynek alapján az I. rendű alperes köteles volt a megrendelésben feltüntetett elektronikai cikkeket országról (város) országlba továbbítani és a címzett felperesnek kiszolgáltatni, és amely fuvarfeladatot az I. rendű alperes alfuvarozó igénybevételével teljesítette.

[115] Az I. rendű alperes alfuvarozójaként eljáró fuvarozó személyének (cég vagy a II. r. alperes elnevezésű II. rendű alperes) a per elbírálása szempontjából nem volt döntő jelentősége. Az árufelvétel helyén 2018. április 13-án kiállított és a II. rendű alperes bélyegzőlenyomatával ellátott fuvarlevél és a káreseménnyel kapcsolatosan keletkezett iratok alapján az nem lehet kétséges, hogy az árut a feladóhelyen a II. rendű alperes vette át, vagyis a II. rendű alperes volt a fuvarfeladatot teljesítő tényleges fuvarozó. Annak pedig a per eldöntése szempontjából nem volt relevanciája, hogy a II. rendű alperes ezt a fuvarfeladatot közvetlenül az I. rendű alperes alfuvarozójaként, vagy az azonos nevű, de ország²ban bejegyzett Kft. alfuvarozójaként (az I. rendű alperes szub-alfuvarozójaként) látta el. Erre figyelemmel nem volt szükség annak további vizsgálatára, hogy az I. rendű alperes által a cég-nak adott, azonban e társaság által alá nem írt fuvarmegbízáshoz képest hogyan vált a II. rendű alperes tényleges fuvarozóvá.

V.4.

[116] A fentiekből kiindulva kellett megítélni a II. rendű alperes I. rendű alperessel egyetemleges kárfelelősségét. Az egyetemleges kötelezettség [Ptk. 6:29. §] csak a jogosulttal szembeni helytállás, illetve felelősség mértékét rögzíti, mely szerint minden kötelezett az

egész szolgáltatással tartozik, a kötelezeti egyetemlegesség alapja azonban jogszabály, szerződés vagy egyéb kötelelem-keletkeztető tény (együttes károkozás) lehet.

[117] Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szembeni keresetet a CMR Egyezmény 36. cikke alapján, továbbá a Keretszerződés 4.7 pontjából és a CMR Egyezmény 3. cikkéből levezetve találta alaposnak, és nem bírálta el a felperes CMR Egyezmény 13. cikk 1. bekezdésére alapítottan érvényesített jogát, amely a másodfokú eljárásban sem volt vizsgálható, mert a felperes fellebbezési ellenkérelmében csupán azt fejtette ki, hogy a II. rendű alperesnek a felperessel, mint feladóval szembeni egyetemleges helytállási kötelezettsége mely ténybeli alapon és jogi indokok szerint áll fenn (egymást követő fuvarozókra vonatkozó szabályok, a CMR Egyezmény 3. cikkéből levezetett következtetések). A felperes az ítélet indokolása ellen fellebbezést, illetve csatlakozó fellebbezést ebben a tekintetben nem terjesztett elő és a címzeti jogérvényesítésre a fellebbezési ellenkérelmében még csak nem is utalt, ezért a Pp. 370. § (1) bekezdése szerinti korlátokra figyelemmel a II. rendű alperes kárfelelőssége kizárólag az elsőfokú bíróság által elbírált jogalapon volt felülbírálható.

[118] Az elsőfokú bíróság helytálló értelmezéssel jutott arra a következtetésre, hogy az I. és a II. rendű alperesek nem minősülnek egymást követő fuvarozóknak. A CMR Egyezmény egymást követő fuvarozók által végzett fuvarozásra vonatkozó rendelkezései a fuvarozásnak arra a speciális esetére vonatkoznak, amikor egy fuvarozási szerződés tárgyát képező fuvarozást egymást követő közúti fuvarozók végzik, vagyis az árut több fuvarozó juttatja el a rendeltetési helyre és a második, valamint minden következő fuvarozó is a fuvarozási szerződés részévé válik annak következtében, hogy az árut és a fuvarlevelet átveszi [CMR Egyezmény 34. cikk]. Ilyen esetben a megbízó a fuvarozás teljesítése érdekében maga köt a fuvarozókkal fuvarozási szerződést, közvetlenül velük kerül jogviszonyba. A perbeli esetben azonban a felek nem ilyen módon szerződtek, mert a felperes megbízottja útján saját előadása szerint is az I. rendű alperessel kötött szerződést. Az alfuvarozó a felperessel nem került közvetlen jogviszonyba és az 5/F/8. sorszám alatti fuvarlevél tartalma alapján egyértelműen megállapítható, hogy az árut csak az egyik, a felperessel közvetlen jogviszonyban nem lévő alfuvarozó, a II. rendű alperes vette át a feladóhelyen, és az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok egyike sem utal arra, hogy a küldemény rendeltetési helyre való továbbítása több fuvarozó eljárásának eredménye lett volna.

[119] Az elsőfokú bíróság abból az egyébként helyes megállapításából, hogy az alperesek nem tekinthetők egymást követő fuvarozónak helytelen és ellentmondó következtetéssel jutott arra, hogy a felperes II. rendű alperessel szembeni közvetlen jogérvényesítési jogosultsága a CMR Egyezmény 36. cikkén alapul. A CMR Egyezménynek ez a rendelkezése valóban a Ptk. 6:29. § (1) bekezdésében szabályozott kötelezeti egyetemlegességet megalapító rendelkezésnek minősül, azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a CMR Egyezmény 36. cikke az Egyezmény VI. fejezetében található, amely éppen az egymást követő fuvarozók által végzett fuvarozásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, és ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg, az a perbeli esetben nem alkalmazható.

[120] Az elsőfokú bíróság a CMR Egyezmény 3. cikkének – amellyel tartalmilag azonos rendelkezést fogalmaz meg a Keretszerződés 4.7. pontja – helytelen értelmezésével

jutott arra a következtetésre, hogy ennek alapján az alperesek kötelezetti egyetemlegessége megállapítható. A CMR Egyezmény előbbi rendelkezése szerint a fuvarozó az alkalmazottai és minden más olyan személy cselekményéért, valamint mulasztásáért, akinek szolgálatát a fuvarozás teljesítése céljából igénybe veszi, úgy felel, mintha a saját cselekménye vagy mulasztása lett volna, feltéve, hogy ezek az alkalmazottak vagy egyéb személyek feladatkörükön belül jártak el. Ez a rendelkezés, ahogy a CMR Egyezmény II. fejezetének címéből is egyértelműen kitűnik, a fuvarozó más személyekért való felelősségének szabályát fogalmazza meg, azt jelenti, hogy a szerződés teljesítése céljából igénybe vett közreműködők – és ebbe a körbe tartozik az alfuvarozó is – magatartásáért a fuvarozó a feladóval szemben úgy felel, mintha az saját cselekménye vagy mulasztása lett volna. Ez a perbeli jogviszonya nézve azt jelenti, hogy az I. rendű alperes a felperessel szemben alappal nem hivatkozhat arra, hogy a fuvarozást nem maga végezte el és a küldemény ellopása nem az ő magatartásának következménye, mert a szerződésszegését és a kárfelelősségét úgy kellett megítélni, hogy az árut az ő eljárásának eredményeként tulajdonították el, az utasítás figyelmen kívül hagyását pedig a saját mulasztásaként kellett figyelembe venni.

[121] A CMR Egyezmény fenti rendelkezése ugyanakkor nem teremt jogalapot a feladó számára a fuvarozó közreműködőivel, alfuvarozóival szembeni közvetlen jogérvényesítésre. Ebben a körben az elsőfokú bíróság és a felperes nem a tartalmának megfelelően értelmezték, és ezért helytelen következtetésre jutottak a CMR Egyezmény 3. cikkének értelmezése tárgyában meghozott 10.Gf.40.086/2015-IV. számú, a BDT2016. 3560. szám alatt közzétett eseti döntés indokaiból. Az eseti döntés [29] pontjában foglalt, az elsőfokú bíróság és a felperes által is idézett az a megállapítás, amely szerint „a fuvarozó és az alfuvarozó magatartása a fuvarszolgáltatást igénybe vevő fél szempontjából nem különíthető el egymástól, az alfuvarozó eljárása a fuvarozó eljárásának minősül, kárt előidéző vétkes eljárása az utóbbi kárfelelősségét megalapozza”, kizárólag a fuvarozónak a közreműködőjeként eljáró alfuvarozóért való felelősségét fogalmazza meg, de említést sem tesz az alfuvarozó feladóval szembeni felelősségéről és arról, hogy a CMR Egyezmény 3. cikke azt is megállapítja.

[122] A Fővárosi Ítéltábla csupán megjegyzi, hogy a felperes fellebbezési ellenkérelmében tévesen idézte az eseti döntés indokait, mert abban nem az szerepel, hogy az alfuvarozó kárt előidéző eljárása a fuvarozó felelősségét is megalapítja (a felperes értelmezése szerint a saját felelőssége mellett), hanem éppen az, hogy az alfuvarozó fenti eljárása a fuvarozó kárfelelősségét, vagyis csak azt alapozza meg.

[123] Szerződéses jogviszony hiányában a szerződésszegésért való felelősség szabályainak alkalmazásáról nem lehet szó. Mindez egyértelműen következik a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség Ptk. 6:142. §-ában meghatározott fogalmából, ilyen kárnak ugyanis a szerződés megszegésével okozott kár minősül, kártérítésre pedig az köteles, aki a szerződést megszegte, vagyis alapvető fogalmi eleme a kontraktuális kárfelelősség alkalmazásának a károkozó és a károsult közötti szerződéses jogviszony fennállása. Erre figyelemmel nem helytálló a felperesnek az a fellebbezési ellenkérelmében levezetett értelmezése, hogy a CMR Egyezmény és a Ptk. rendelkezései közötti ellentét hiányában a fuvarozásban résztvevő, de a feladóval közvetlen jogviszonyban nem álló alfuvarozó felelőssége a fuvarmegbízást adó felperes felé kontraktuális jogalapon is fennáll. Az valóban nem kizárható, hogy az alfuvarozó a feladóval szemben szerződéses jogviszony hiányában is – deliktuális alapon – feleljen, azonban nem a felperes által előadott ténybeli és jogi alapon.

[124] Mindezen indokok szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperessel egyetemleges kötelezettként felel a felperest az áru eltulajdonításából ért kár megtérítéséért. Az elsőfokú ítélet II. rendű alperes marasztalására vonatkozó része a fenti indokok alapján nem megalapozott, a vele szembeni keresetet el kellett utasítani. Erre tekintettel a II. rendű alperes fellebbezésében a kárfelelősség további fogalmi elemeivel, a kár érvényesíthetőségével, annak összegével kapcsolatos érvek elbírálására nem volt szükség, mert az nem eredményezhetett volna a II. rendű alperesre a másodfokú eljárásban eltérő érdemi döntést.

V.5.

[125] Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy mind az I. rendű alperes elévülési kifogásának megítélése [CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdés], mind pedig a kártérítés mértéke és terjedelme szempontjából jelentősége volt a CMR Egyezmény 29. cikk 1. bekezdésének, amely szerint a fuvarozó nem hivatkozhat az Egyezménynek a felelősségét kizáró vagy korlátozó rendelkezéseire, ha a kárt az ő – vagy az alkalmazottjának, illetve közreműködőjének – szándékossága, vagy az őt, illetve alkalmazottját, közreműködőjét terhelő olyan súlyos gondatlanság okozta, amely az ügyben eljáró bíróság által alkalmazott jog szerint a szándékossággal egyenértékűnek minősül.

[126] A CMR Egyezmény fent idézett rendelkezésének normaszövegéből eleve az következik, hogy – a Ptk. 6:143. § (3) bekezdésével ellentétben – nem a szerződésszegésnek kell szándékosnak, illetve súlyosan gondatlannak lenni, hanem a kár okozásának, vagyis a fuvarozó korlátlan felelősségéhez a szándékosságnak vagy súlyos gondatlanságnak a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia.

[127] Az elsőfokú bíróság és a peres felek a CMR Egyezmény 29. cikk 1. bekezdése értelmezése körében számos eseti döntést idéztek, azt azonban mindig az adott per alapjául szolgáló konkrét és egyedi tények alapján kell eldönteni, hogy a per tárgyát képező kártérítési jogviszonyban a kár bekövetkezése vonatkozásában a szándékosság, illetve az ezzel egyenértékű gondatlanság fennáll-e. A CMR Egyezmény 29. cikke e kérdésre a Ptk. szabályait rendeli alkalmazni, a Ptk. a szándékosság és a súlyos gondatlanság fogalmát azonban nem határozza meg és ezek polgári jogban érvényesülő fogalmi elemeinek a büntetőjogi fogalmukhoz képesti terjedelmének megítélését illetően a jogirodalom sem egységes.

[128] Mindettől függetlenül az I. rendű alperes is irányadónak tekintette az elsőfokú bíróság által követett jogértelmezést, amely szerint a CMR Egyezmény 29. cikk 1. bekezdésének alkalmazása körében az ítélkezési gyakorlat a szándékossághoz közel álló akarathibát, az elvárhatóságot súlyosan sértő hanyagságot, vétkes közömbösséget minősíti súlyosan gondatlan magatartásnak (PJD2023. 27.); a súlyos gondatlanság a gondosság feltűnő elhanyagolása, az esetleges hátrányos következményekkel kapcsolatos nagyfokú közömbösség esetén állapítható meg (BDT.2002. 641).

[129] Az elsőfokú bíróság a perbeli parkoló használatának elkerülésére vonatkozó biztonsági utasítás figyelmen kívül hagyását az utasítás tartalmának helytálló értékelésével, a bizonyítékok Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével, azokból okszerű, logikai ellentmondástól mentes következtetések levonásával minősítette súlyosan gondatlannak. A felperes megbízottja 2017. október 18-án kifejezetten figyelmeztette az I. rendű alperest, hogy a perbeli parkoló használata a közelmúltban előfordult rakománylopások miatt nem biztonságos, azt a legmagasabb kockázati besorolással látta el, egyben utasította arra, hogy ezt a parkolót éjszakai pihenés és megállás céljára ne vegye igénybe, azt kerülje el. A felperes megbízottjának fenti közlése az elsőfokú bíróság helytálló értékelése szerint a Ptk. 6:271. §-a alapján alkalmazandó Ptk. 6:240. § szerinti megrendelői utasításnak minősül a perbeli parkoló használatának megtiltására nézve.

[130] Az utasítás annak időbeli hatályát érintően valóban nem tartalmazta annak pontos meghatározását, hogy meddig kell az I. rendű alperesnek elkerülni a parkolót, azonban az utasítás kísérőlevelében használt időhatározó kifejezéseknek – amely szerint azt a felperes megbízottja a közelmúltban előforduló lopások miatt jelenleg nem találta biztonságosnak és egy ideig javasolta a parkoló használatának elkerülését – a Ptk. 6:8. § (1) bekezdése szerinti értelmezéssel sem lehetett olyan jelentést tulajdonítani, hogy a felperes megbízottja az I. rendű alperesre bízta volna annak megítélését, hogy az utasítás meddig hatályos és mikortól minősül a parkoló biztonságosnak. Az elektronikus levélhez mellékelt biztonsági utasítás szövege egyébként az azt kísérő üzenettel ellentétben nem tartalmazott időbeli korlátozást, mert az csupán azt a figyelmeztetést és egyértelmű utasítást foglalta magában, hogy a fuvarozók/járművezetők kerüljék az éjszakai parkolást a perbeli parkolóban, különösen, ha fokozott lopási kockázatú rakományt szállítanak, mert rakományok fosztogatására szakosodott bűnbandák tevékenykednek ezen a helyen.

[131] Az I. rendű alperes érvelésével szemben a perbeli esetben nem volt szükség annak tartalmi értelmezésére, hogy a nemzetközi fuvarozási jogviszonyban a 2017. október 18-án kockázatosnak ítélt parkoló egy ideig való elkerülésére vonatkozó utasítás 2018. áprilisában még hatályos volt-e vagy sem, mert az utasítás arra bizonyosan nem jogosította fel az I. rendű alperest, hogy további utasítás, további tájékoztatás kérése nélkül önhatalmúlag döntsön arról, hogy a parkoló használata mikortól válik ismételtén biztonságossá, az áru fokozott biztonságát igénylő megbízói érdeket az I. rendű alperes nem mérlegelhette felül.

[132] Ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen értékelte, amennyiben az I. rendű alperes olyan információk birtokába jutott, amelynek alapján a tiltást már nem tartotta célszerűnek, úgy a Ptk. 6:240. § (2) bekezdése szerint erre fel kellett volna hívni a felperes megbízottjának figyelmét. Amennyiben pedig bizonytalan volt az utasítás időbeli hatályát illetően, akkor tájékoztatást kellett volna kérnie a perbeli fuvart megelőzően, különös figyelemmel arra, hogy az elektronikus úton megküldött figyelmeztetés és az ahhoz mellékelt kísérőlevél tartalma egymástól eltért. A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy az I. rendű alperes az utasítás időbeli hatályának értelmezésén túlmenően nem adott elő olyan tényt vagy körülményt, amelynek alapján alappal következtetett arra, hogy a perbeli fuvarozás időpontjában megváltoztak azok a körülmények, amelyek az utasítás kiadását indokoltá tették, és a parkoló használata immár biztonságosnak minősül.

[133] A káreseményt követő levelezés tartalma azt támasztja alá, hogy a felek az utasítást a perbeli fuvarozásra is hatályos utasításnak tekintették, a felperes megbízottja ugyanis 2018. április 16-án kifejezetten magyarázatot várt az I. rendű alperestől arra, hogy a korábbi figyelmeztetés ellenére miért ezt a parkolót választották (5/F/6.) és az I. rendű alperes fuvarozónak küldött üzenetének tartalmából (16/A/1) is az tűnik ki, hogy maga az I. rendű alperes is hatályosnak tartotta azt, hiszen ellenkező esetben nem érdeklődött volna a bizakodását kifejezve arról, hogy a fuvarozó nem a perbeli parkolót használta.

[134] A felperes megbízottjának a perbeli parkoló használatának elkerülésére vonatkozó, azt tiltó, egyebekben a gyakori rakománylopásokkal alátámasztott, megalapozott utasítása a károk megelőzését, azt a célt szolgálta, hogy a gépjárművel a fuvarozás során történő szükségképpen várakozás ne teremtsen alkalmat egyebek között a perbelihez hasonló káresemények bekövetkezésére. Az utasítás egyértelműen a küldemény biztonságát, az eltulajdonítás megakadályozását, legalábbis az ezzel kapcsolatos kockázatok csökkentését célozta.

[135] Az I. rendű alperes kárfelelőssége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a biztonsági utasítást továbbította-e az alfuvarozójának vagy sem, mert a biztonsági utasítás alfuvarozóval való közlésének elmaradása önmagában is súlyosan gondatlan, amennyiben viszont a fuvarozó az utasítás figyelmen kívül hagyásával vette igénybe a perbeli parkolót, úgy az ő magatartásáért az I. rendű alperes a CMR Egyezmény 3. cikke szerint felel. A perbeli jogviszonyban ezért úgy kellett tekinteni, hogy az I. rendű alperes hagyta figyelmen kívül a felperes megbízottjának az utasítását, amelyet illetően a súlyos gondatlansága egyértelműen megállapítható, mert jöllehet a biztonsági utasítás alapján előre látta szerződésszegésének lehetséges jogkövetkezményeit, azt, hogy az utasítás elmulasztása lehetővé teszi, de legalábbis megkönnyíti az ismeretlen személyek károkozását, illetve, hogy alkalmat teremt a károkozásra, de abba belenyugodott vagy legalábbis minden alap nélkül bízott annak elmaradásában.

[136] Ebből a szempontból nem volt jelentősége annak, hogy az I. rendű alperes, illetve a fuvarozó tisztában volt-e a fuvarozásra felvett áru pontos értékével. A peres felek közötti tartós jogviszonyra, valamint arra figyelemmel, hogy az I. rendű alperes a felperes áruinak fuvarozásához rendszeresen vette igénybe a II. rendű alperes szolgáltatását, az bizonyosan megállapítható, hogy a fuvarozott áruk jellegével az eltulajdonítás kockázatával – különös figyelemmel a biztonsági utasításra – tisztában kellett lennie, így a súlyos gondatlanság minősítése szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy a konkrét perbeli fuvar tárgyat képező áruk pontos értékét ismerte, vagy sem.

[137] A fentiekhez képest nem volt jelentősége, de az elsőfokú bíróság értékelésével ellentétben az okiratok tartalma alapján nem lehet kétséges, hogy a perbeli parkoló egy a tehergépjárművek várakozására kialakított és az I. rendű alperes által megjelölt biztonsági szolgáltatásokat is magában foglaló őrzött parkoló volt. Az I. rendű alperes szándékosan egyenértékű, súlyos gondatlansága nem amiatt állapítható meg, hogy a gépjárművezető őrizetlen parkolóban állt meg, hanem hogy kifejezett utasítás ellenére, illetve amennyiben az utasítás hatálya számára nem volt egyértelmű, úgy további utasítás, illetve tájékoztatás kérés nélkül az utasításban megnevezett perbeli – egyébként őrzött – parkolót használta.

[138] Az elsőfokú bíróság indokaitól eltérően nincs egységes ítélkezési gyakorlat abban a kérdésben, hogy éjszakára őrzött parkolóban kell megállni, mert mindig az adott per alapját képező konkrét tények, különösen a peres felek közötti szerződés tartalma alapján kell megítélni, hogy a fuvarozó károkozása a CMR Egyezmény 29. cikk 1. bekezdése szerint minősül-e. Az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok – különösen a gépjárművezető által tett feljelentés tartalma –, de a vizsgálati jelentés sem támasztotta alá azt, hogy a gépkocsi vezetője szándékosan és tudatosan azért állt meg a perbeli parkoló biztonsági kamarák látókörén kívül eső részén, hogy ezzel alkalmat teremtsen a károkozásra, vagy tudott, illetve tudnia kellett arról, hogy az egyébként őrzött parkolónak az általa használt része kevésbé biztonságos, de könnyelműen bízott a káros eredmény elmaradásában. Az ennek megállapításához szükséges többfaktoriális elemek az elsőfokú eljárásban nem álltak rendelkezésre, de annak nem is volt jelentősége, mert a perbeli parkoló használatát a felperes kifejezett utasítása tiltotta meg, illetve csak a fuvarozó saját kockázatára tette lehetővé, így közömbös az, hogy a gépkocsi vezető az egyébként tiltott parkoló mely részén állította le a gépjárművet.

[139] Az elsőfokú bíróság a fentiekben kifejtett indokok alapján helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a kárt az I. rendű alperes, illetve a CMR Egyezmény 3. cikke alapján a fuvarozó neki betudható, a fentiek értelmében vett szándékossággal egyenértékű súlyosan gondatlan magatartása okozta. Ebből egyrészt az következett, hogy a perbeli követelés elévülési ideje a CMR Egyezmény 32. cikk 1. bekezdése alapján három év, amelyre figyelemmel az I. rendű alperes elévülési kifogása aaptalan, azonban nem az elsőfokú bíróság által kifejtett azon okból, hogy az európai fizetési meghagyásos eljárás kezdeményezése az elévülést a Ptk. 6:25. § (1) bekezdés c) pontja alapján megszakította. Ezzel szemben a felperes követelése azért nem évült el, mert követelését az elévülés megkezdődésétől, vagyis 2018. május 16-ától számítva három éven belül érvényesítette azzal, hogy 2021. február 24-én európai fizetési meghagyásos eljárást indított. Az európai fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztése – amely a keresetlevél előterjesztésével azonos joghatályú – önmagában azt jelenti, hogy a perbeli követelés érvényesítésére a hároméves elévülési időn belül került sor, vagyis a követelés bírósági eljárásban való érvényesítését kizáró, a Ptk. 6:23. § (1) bekezdése szerinti ok nem áll fenn. A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemnek a perré alakult eljárásban érvényesített követelés elévülésének megszakítására vonatkozó hatása nem értelmezhető.

[140] A felperes fellebbezési ellenkérelemben kifejtett érvelésével ellentétben az I. rendű alperes részko vetelés elévülésére való hivatkozása nem minősült új tényállításnak. Az I. rendű alperes az elsőfokú eljárásban előterjesztett elévülési kifogásának megalapozására szolgáló jogi érveit egészítette ki csupán azzal, hogy a felemelt követelésrész tekintetében az elévülés a perbeli jogviszonyra alkalmazandó elévülési időtől függetlenül is bekövetkezett. Az elsőfokú eljárásban már előterjesztett anyagi jogi kifogás megalapozására szolgáló jogi érvek kiegészítése nem minősül a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontja szerint ellenkérelem-változtatásnak, a részko vetelés elévülése alapjául felhozott indokok pedig nem tekinthetők a Pp. 373. § (2) bekezdése alá eső új tény állításának.

[141] Az I. rendű alperes kereset-felemezéssel érintett követelésrész elévülése kapcsán kifejtett érvelése nem megalapozott. A Ptk. 6:22. §-a a követelések elévüléséről szól, a perbeli esetben a felperes az I. rendű alperessel szemben kártérítés teljesítésének követelésére irányuló jogot érvényesített és mind az eredeti, mind pedig a megváltoztatott keresetével a

küldemény szerződésszegést eredményező eltulajdonítása folytán a vagyonában bekövetkezett értéksökkenést, vagyis az árukárt érvényesítette, annak meghatározási módja (könyv szerinti érték, piaci érték) volt eltérő, illetve emiatt emelte fel a keresetét. Az európai fizetési meghagyásos eljárás megindításával a felperes nem csupán az abban megjelölt összegű kárát érvényesítette, hanem a perbeli fuvarozási szerződés megszegéséből származó árukárban álló követelése minősül érvényesítettnek.

[142] Miután egyértelműen megállapítható, hogy a követelés esedékessé válása és annak a polgári nemperes eljárásban való érvényesítése között nem telt el három év, az elévülés nyugvásának, e körben a felszólamláshoz kapcsolódó joghatás vizsgálatának nem volt jelentősége.

V.6.

[143] Az I. rendű alperes szándékossággal egyenértékű gondatlan károkozása azzal a jogkövetkezménnyel is jár, hogy a CMR Egyezmény 29. cikk 1. bekezdése szerint a felelősségét kizáró vagy korlátozó rendelkezésekre nem hivatkozhatott, az árukár tekintetében a CMR Egyezmény 23. cikk 3. bekezdésében írt korlátozástól és a 23. cikk 6. bekezdése szerinti értéknilyánítástól függetlenül köteles a teljes kár megtérítésére.

[144] A kár összegét érintően az I. rendű alperes az elsőfokú bíróság döntését csak annyiban támadta, hogy a felperes az e tekintetben őt terhelő bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, mert az eljárásjogi okból – a Pp. 303. § (2) bekezdés a)-c) pontjaiban foglaltak figyelmen kívül hagyása miatt – aggályos magánszakértői véleményt nem lehetett volna bizonyítékként figyelembe venni [Pp. 316. § (3) bekezdés].

[145] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 303. § (2) bekezdésének és 316. § (2) bekezdés b) pontjának értelmezése körében egyetértett az elsőfokú bíróság indokaival. Kétségtelen tény, hogy a Pp. 303. § (2) bekezdése szerint a magánszakértőnek már a szakvélemény elkészítése előtt is vannak az ellenérdekű fél felé fennálló kötelezettségei (értesítés a megbízásának tárgyáról, a helyszíni vizsgálatról, az ellenfél ezekkel kapcsolatos észrevételei és nyilatkozatai előterjesztési lehetőségének biztosítása, ezeknek a szakvéleményben történő értékelése). A magánszakértő az egyik peres fél megbízásából jár el a bíróság közreműködése nélkül, ezért a fenti kötelezettségek alapvetően annak biztosítását szolgálják, hogy a bizonyító fél ellenfele egyrészt értesüljön arról, hogy a másik fél magánszakértőt bízott meg; másrészt pedig bizonyos, a Pp. által meghatározott korlátok között részt vehessen a magánszakvélemény elkészítésének folyamatában. A bizonyító fél ellenfele részére biztosított jogok alapvetően azon egyensúly megteremtését célozzák, hogy a kontradiktórius polgári perben a magánszakvélemény, mint bizonyítási eszköz az egyik peres fél egyoldalú megbízása alapján készül. Az ellenfél megbízás tárgyára vonatkozó nyilatkozattételi, észrevételezési lehetősége alapvetően azt a célt szolgálja, hogy a magánszakvélemény ezek figyelembevételével készüljön, így alkalmas legyen annak kiegészítése nélkül is a bizonyítékként történő értékelésre. Az ellenfél észrevételezési joga és a magánszakértő ezt figyelembe vevő szakvélemény előterjesztési kötelezettsége nem változtat azon, hogy a magánszakértő a

bizonyító fél megbízottja, így alapvetően a megbízás tárgyában, nem pedig az ellenérdekű fél azt cáfoló érveinek kérdésében kell állást foglalnia.

[146] Az elsőfokú bíróság helytálló értelmezése szerint mindig az adott per konkrét körülményei, a magánszakértői bizonyítás sajátosságai alapján lehet azt megítélni, hogy a Pp. 303. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségek elmulasztása okozott-e a bizonyító fél ellenfele számára tényleges, a perben nem orvosolható jogsérelmet, illetve megakadályozta-e valamely perbeli jogának megfelelő gyakorlását, illetve érvényesítését. Az ezzel ellentétes értelmezés odavezetne, hogy az ellenérdekű fél számára tényleges hátrányos következménnyel nem járó, avagy később orvosolt szakértői eljárási hiba önmagában, formális okból teremtené alapot a magánszakvélemény bizonyítékok közül való kirekesztésére.

[147] A perbeli esetben a magánszakértő műszaki cikkek káresemény napján fennálló piaci értékének meghatározására adott szakvéleményt, amelyet az okiratok tartalma – nem pedig a helyszíni eljárásának eredményeként – készített el. A szakértő helyszíni szemlét nem tűzött ki, így arról fogalmilag nem is értesíthette az I. rendű alperest, ezért az ezt hiányoló alperesi hivatkozás formális. A szakvélemény előterjesztését megelőző észrevételezési lehetőség elmaradásából pedig az I. rendű alperest hátrány nem érte. A piaci érték meghatározása szempontjából az alperesek által relevánsnak tartott kérdésekben, így a használt termék piaci árának meghatározásához használt avulási idő és annak számítása, a piaci érték meghatározásának módja, az értéknövelő tényezők köre és az alperesek által relevánsnak ítélt valamennyi tény és körülmény tekintetében lehetőségük volt a Pp. 304. § (1) bekezdése szerint a magánszakértőhöz kérdéseket intézni, a felperes pedig a Pp. 304. § (2) bekezdés a) pontja alapján indítványozta a magánszakértői vélemény kiegészítését. Ehhez képest az I. rendű alperes a fellebbezésében maga sem tudott előadni szakértői kompetenciába tartozó olyan konkrét kérdést, amelyre a szakvélemény benyújtása előtt választ kapott volna, míg a perben, a kiegészített szakvélemény alapján nem.

[148] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytálló értékelése szerint a jelen perben a magánszakértői vélemény eljárásjogi okból nem volt aggályos, ezért az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt annak a bizonyítékként való figyelembevételével, és mivel az I. rendű alperes a magánszakvélemény tartalmát a fellebbezésében nem tette vitássá, megalapozottnak kell tekinteni az elsőfokú bíróságnak a szakvéleményből a felperest ért kár összegére levont következtetéseit is.

V.7.

[149] Az I. rendű alperes perköltség körében előterjesztett fellebbezését a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 370. § (1) bekezdése szerint elbírálva kizárólag azt vizsgálta, hogy a felperes ügyvédi munkadíj felszámításának (119. sorszámú beadvány) az I. rendű alperes által megnevezett hét tétele tekintetében az adott ügyvédi tevékenységre elszámolt idő arányban áll-e a ténylegesen kifejtett tevékenységgel és ebben a körben az I. rendű alperes fellebbezését alaposnak találta.

[150] Az európai fizetési meghagyásos eljárással kapcsolatosan elszámolt 63 óra 50 perc nyilvánvalóan eltúlzott arra figyelemmel, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztése az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon történik, amelynek kitöltéséhez reálisan szükséges időtartam – beleértve a kötelezően kitöltendő rovatok tekintetében a felperessel való egyeztetést is – nem igényelhet 10 munkaóránál több időráfordítást.

[151] A 2022. március-áprilisa között végzett tevékenységre – vagyis az alperesi ellenkérelmekre való válaszirat és a közös halasztás iránti kérelem elkészítésére – elszámolt 51 óra 55 perc szintén jelentősen eltúlzott. Az ellenkérelmek jelentős részben átfedést mutató tartalmára, terjedelmére és az arra való nyilatkozattételhez szükséges tények megismeréséhez, jogi érvek felsorakoztatásához szükséges időre figyelemmel a fenti tevékenység indokolt időszükséglete 15 óra.

[152] A 2022. májusától 2022. novemberéig terjedő időszakban teljesített eljárási cselekmények alapján számításba vett 64 óra 25 perc, továbbá a 2023. januárjától 2023. márciusáig felszámított további 54 óra 35 perc szintén jelentősen eltúlzott és nem áll arányban az ezen időszak alatt előterjesztett beadványok és teljesített egyéb perbeli cselekmények indokolt időszükségletével. A felperes az ebben az időszakban kifejtett többlettevékenységét megalapozatlanul indokolta azzal, hogy az elsőfokú bíróság jogszabálysértő eljárása miatt vált szükségessé a keresetösségi jogának vizsgálata. A felperesnek ugyanis már a keresetet tartalmazó iratában tényállítást kellett volna tennie a kárösszezszerúsége körében arra nézve, hogy az akkor rendelkezésre álló adatok alapján – vagyis a 2023. február 3-i megállapodást megelőzően – a kárának egy része a biztosítójától megtérült és a fennmaradó összeget érvényesíti. Mindezek alapján a 2022. májusától 2022. novemberéig végzett ügyvédi tevékenységre 25 óra, a 2023. januárjától 2023. márciusáig végzett tevékenységre pedig 18 óra indokolt időráfordítás fogadható el.

[153] A 2023. szeptember 4-i 1 óra időtartamban megtartott érdemi tárgyalásra számításba vett 10 óra 45 perc a tárgyalásra való felkészüléshez és az odautazáshoz szükséges idő figyelembevételével is jelentősen eltúlzott, ennek indokolt időszükséglete nem haladhatja meg az 5 órát. A 2023. október 16-i előkészítő iratban tanú3 tanúvallomásával kapcsolatos észrevételek előterjesztése, valamint a 2023. december 12-i 1 óra 12 perc időtartamú tárgyaláson való jelenlét észszerűen nem igényelhetett 17 óra 45 perc időráfordítást, az indokolt időszükséglete 10 órában vehető figyelembe. Szintén jelentősen eltúlzott a 2024. április 9-i 2 óra 27 perc időtartamú tárgyaláson való jelenlét, továbbá a 2024. május 8-i a magánszakvéleménnyel kapcsolatos észrevételekre vonatkozó nyilatkozat elkészítéséhez 46 óra 55 perc felszámítása, amely eljárási cselekmények elvégzéséhez észszerűen szükséges idő 15 órában vehető figyelembe.

[154] A felperes helytálló érvelése szerint a beadványok terjedelme és azok elkészítéséhez szükséges idő között valóban nem állítható fel összefüggés, mert a kisebb terjedelmű, a per érdemére koncentrálnak tény- és jogállításokat, jogi érvelést magában foglaló, lényegre törő beadvány elkészítéséhez több idő szükséges, mint egy terjengős, eseti döntések indokait, tanúvallomásokat idéző beadvány szerkesztéséhez. A Fővárosi Ítéltábla kiemeli továbbá, hogy önmagában jelentős időmegtakarítást eredményezett volna a jogi képviselők számára, ha a nemzetközi fuvarozás tekintetében professzionálisnak minősülő felek egyértelmű, a felek jogait és kötelezettségeit félre nem érthető módon meghatározó szerződést

kötnek, amely nem teszi szükségessé, hogy annak tartalmát hosszas bizonyítási eljárás során polgári perben kelljen bizonyítani. Az ilyen egyértelmű szerződés megkötésének elmaradása a peres felek mindegyikének terhére esik, így a felperes nem hivatkozhatott arra alappal, hogy a saját jogi képviselőjének munkáját az alperesek perbeli cselekménye, illetve a bíróság nehezítették el.

[155] A felperes perköltség felszámítását részletező kimutatásának egyes tételei közül az alperes nem kifogásolta a keresetet tartalmazó irat elkészítéséért felszámított 15.000 euró munkadíjat, valamint további 8 óra 10 perc időráfordítást, a 2023. május 15-i előkészítő irat szerkesztéséért felszámított 33 óra 55 percet, a 2024. februári ügyvédi tevékenységért felszámított 27 óra 40 percet, továbbá a 2024. szeptemberére számításba vett 33 órát. E miatt a fellebbezési kérelem korlátai között – a többi tételt érintő tételes vitatásra figyelemmel – úgy kellett tekinteni, hogy ezt az I. rendű alperes nem kifogásolja. Mindezekre figyelemmel a felperes képviselője az elsőfokú eljárásban összesen 200 óra 45 perc alapján volt jogosult díjazásra, megillette továbbá a keresetet tartalmazó irat szerkesztéséért egy összegben felszámított 15.000 euró.

[156] Az óradíj az ügyvéd és a megbízója közötti szabad megállapodás tárgya, amelynek mérséklésére a precedensértékű határozatban kifejtett indokok mentén is csak kivételesen van lehetőség. Az elsőfokú bíróság az óradíjat éppen azért mérsékelte 250 euróra, mert a megbízási szerződésben kikötött óradíj a piaci viszonyok között szokásos óradíjat jelentősen meghaladta. Ennek a további mérséklésére a Fővárosi Ítéltábla az I. rendű alperes fellebbezésében kifejtett indokok alapján – amely szerint az I. rendű alperes azt konkrét jogi érvek, összehasonlító adatok és tények nélkül továbbra is eltúlozottnak tartotta – nem látott lehetőséget. Mindezek alapján a felperes ügyvédi munkadíjként 65.150 euróra és az óradíj után számított 1.254 euró költségátalányra, mindösszesen 66.404 euróra jogosult.

V.8.

[157] A Fővárosi Ítéltábla a fent kifejtett indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a felperes II. rendű alperessel szembeni keresetét elutasította, az I. rendű alperes által a felperesnek fizetendő perköltség körében az ügyvédi munkadíjat a fenti összegre leszállította, egyebekben pedig helybenhagyta.

[158] Az érdemi döntés megváltoztatása miatt kellett megváltoztatni a II. rendű alperesre vonatkozó részében az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését. A II. rendű alperes és beavatkozója az elsőfokú eljárásban pernyertesek lettek, ezért a perbeli esetben még alkalmazandó 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés c) pontja alapján megállapított ügyvédi munkadíjban álló perköltségük megfizetésére a Pp. 83. § (1) bekezdése és 90. § (1) bekezdése szerint a felperes köteles.

[159] A II. rendű alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a Pp. 364. §-a alapján alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése szerint a felperes köteles a II. rendű alperes 2.500.000 forint fellebbezési illetékből és az IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére. A beavatkozó másodfokú perköltséget a Pp. 81. § első (2) és (5) bekezdéseinek megfelelően nem számított fel, ezért az általa támogatott fél másodfokú pernyerése ellenére a javára perköltség nem volt megítélhető.

[160] Az I. rendű alperes fellebbezése a per főtárgya tekintetében eredménytelen volt, következésképpen a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján nem igényelhetette a másodfokú perköltsége megtérítését és köteles a felperes másodfokú perköltségének megfizetésére.

[161] A Fővárosi Ítéltábla a felperes képviselője által 242,15 óra időráfordítás alapján felszámított 71.312 euró ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján mérsékelte, mert a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység idő- és munkaszükséglete nem tette indokoltá az elsőfokú bíróság által megítélt munkadíjjal azonos nagyságrendű ügyvédi munkadíj felszámítását. Ennek során figyelembe vette, hogy a felperes a fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezésekkel érintett kérdésekben az elsőfokú eljárásban már kifejtett álláspontját ismételte meg. Az a hivatkozása pedig, hogy a másodfokú bíróság anyagi pervezetése az elsőfokú eljárásban előadott tények és bizonyítékok új szempontok szerinti értékelését tette szükségessé, nem tett indokoltá ilyen mértékű időráfordítást. Annak a felperes által levezetett indokai, hogy a Keretszerződés az érintett felek között milyen módon jött létre, illetve hogy vált a szerződésük részévé, valamint hogy ettől függetlenül az egyedi szerződéssel milyen módon, tények és bizonyítékok alapján jött létre a jogviszony, nem tett szükségessé időigényes, bonyolult jogértelmezést, csupán a Ptk. szerződés létrejöttére, valamint az álképviselőre vonatkozó szabályainak alkalmazását. Az anyagi pervezetést követően benyújtott beadvány jelentős részét eljárásjogi érvek tették ki, amely eljárásjogi rendelkezések tartalmát a felperes képviselőjének e pertől függetlenül is ismernie kellett. Mindezen szempontokat, a másodfokú eljárásban kifejtett tevékenység idő- és munkaszükségletét – beleértve a tárgyalásokon való jelenlét időtartamát is – figyelembe véve, a Fővárosi Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy 20 óra időráfordítással számított díjazás áll arányban a felperes képviselőjének a másodfokú eljárásban kifejtett tényleges ügyvédi tevékenységével.

Budapest, 2026. február 10.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke

Dr. Matosek Edina s.k.

Dr. Kolozs Balázs s.k.

